VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ HAI

1.6.2026 (16.4 Bính Ngọ)

Số 65 (4356)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

TRIỂN KHAI CHƯƠNG TRÌNH MỤC TIÊU QUỐC GIA VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA:

Phải thật sự "nhanh gọn, khẩn trương, hiệu quả"

[8]

Trong Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025 - 2035, nhà nước sẽ dành khoản kinh phí lớn cho việc quy hoạch, tu bổ di tích, danh thắng quốc gia. Trong ảnh: Một góc danh thắng quốc gia Hồ Ba Bể Ảnh: T.PHẠM

[7]

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm dâng hoa tại tượng đài Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Philippines

[3]

Bộ VHTTDL ban hành quyết định Mẫu thẻ nhà báo

[2]

Bảo tàng với "nhiệm vụ sống còn"

[4]

Trẻ em như búp trên cành

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Test tự nguyện, test bắt buộc

● **CAO CHƯ**

Mới đây, cơ quan chức năng đã bất ngờ trước thông tin, một số nghệ sĩ có tiếng đã bị bắt vì sử dụng ma túy. Danh tính, thời gian và địa điểm xảy ra sự việc rất cụ thể, rõ ràng. Thông tin về vụ việc liền tràn ngập trên truyền thông, và làm dấy lên trong dư luận những mối ngờ vực về phong cách, lối sống thiếu chuẩn mực của nhiều nghệ sĩ.

Lại có thông tin, một số nghệ sĩ khá nổi tiếng khác "tự nguyện" đi test và công khai kết quả "âm tính" với các chất ma túy của mình. Có ai bắt anh phải test không? Không. **(Xem tiếp trang 2)**

DỰ ÁN ĐƯỜNG SẮT TỐC ĐỘ CAO BẮC - NAM CÓ HƯỚNG TUYẾN ĐI QUA DI TÍCH THÁP HÒA LAI:

Sẽ xâm hại nghiêm trọng di tích quốc gia đặc biệt

[5]

Chủ động mở đường đón khách Nhật Bản

[6]

Một kỳ thi khác... bên ngoài cổng trường

[13]

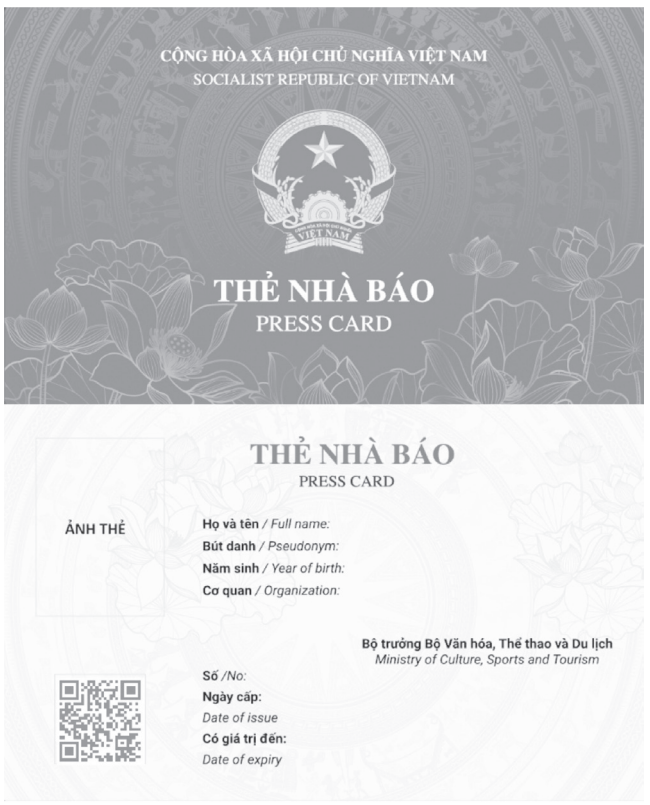
Bộ VHTTDL ban hành quyết định Mẫu thẻ nhà báo

Bộ VHTTDL vừa có quyết định số 1246/QĐ-BVHTTDL về việc ban hành Mẫu thẻ nhà báo. Bộ VHTTDL giao Cục Báo chí chủ trì, phối hợp với Cục Phát thanh, truyền hình và thông tin điện tử và các cơ quan, đơn vị liên quan tổ chức quản lý, cấp, đổi, thu hồi và sử dụng thống nhất thẻ nhà báo; quản lý dữ liệu thẻ nhà báo và tổ chức xác thực thông tin thẻ nhà báo theo đúng quy định.

Theo quyết định, kích thước: Chiều dài 85,725mm, chiều rộng 53,975mm, độ dày 0,76mm, theo chuẩn ISO CR80. Chất liệu: Bằng nhựa PVC, cán mờ hai mặt. Hình thức: Nền trước màu vàng, ở giữa in hình hoa sen và họa tiết trống đồng xung quanh, nền sau màu đỏ. Thẻ nhà báo có hai ngôn ngữ tiếng Việt và tiếng Anh. Mặt trước của thẻ nhà báo: Tiếp giáp với lề trái của thẻ nhà báo: Phía trên in ảnh của người được cấp thẻ có khuôn khổ 2cm x 3cm; Phía dưới ảnh là vị trí mã QR code nhận diện thông tin người được cấp thẻ nhà báo.

Giữa thẻ: Phía trên in dòng chữ viết hoa "THẺ NHÀ BÁO/ PRESS CARD". Phía dưới là các dòng chữ: Họ và tên/Full name; Bút danh/Pseudonym; Năm sinh/ Year of birth; Cơ quan/Organization. Dưới cùng là các dòng chữ: Số thẻ/ No; Ngày cấp/Date of issue; Có giá trị đến/Date of expiry. Tiếp giáp với lề phải của thẻ nhà báo: Dưới cùng ghi chức danh, chữ ký của người có thẩm quyền ký thẻ nhà báo và dấu của Bộ VHTTDL. Mặt sau của thẻ nhà báo: Trên cùng in dòng chữ viết hoa "CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM/ SOCIALIST REPUBLIC OF VIETNAM". Giữa là hình quốc huy. Hình nền màu đỏ có hoa văn trống đồng và phía dưới thẻ có hình hoa sen. Phía dưới quốc huy là dòng chữ viết hoa "THẺ NHÀ BÁO/ PRESS CARD".

Quy định về thông tin trên thẻ nhà báo: Họ và tên: Ghi họ và tên của nhà báo bằng chữ in hoa, theo bản khai đăng ký cấp, đổi thẻ. Bút danh: Ghi theo bản khai đăng ký cấp, đổi thẻ. Năm sinh: Ghi năm sinh theo bản khai đăng ký cấp, đổi thẻ. Cơ quan: Ghi cơ quan công tác của người đề nghị cấp thẻ theo bản khai đăng ký cấp, đổi thẻ. Số thẻ nhà báo gồm chín số do hệ thống phần mềm chọn ngẫu nhiên. Mã QR code nhận diện thông tin người được cấp thẻ nhà báo: Khi quét QR code sẽ hiển thị thông tin khớp với cơ sở dữ liệu trong hệ thống dữ liệu thẻ nhà báo theo thời gian thực, gồm các thông tin: Tình trạng hiệu lực của thẻ; Họ và tên; cơ quan báo chí; số thẻ nhà báo. Thời hạn sử dụng thẻ nhà báo: 5 năm kể từ ngày cấp thẻ.

Mẫu thẻ nhà báo (mặt trước và mặt sau)

L.SƠN

Test tự nguyện...

(Tiếp theo trang 1)

Theo như tình tiết của sự việc, số nghệ sĩ này đi test rồi công khai để cho công chúng thấy được sự "sạch sẽ" của mình, đánh tan dư luận âm ỉ. Lại một nữ nghệ sĩ có danh khác, khi dân mạng hỏi sao không đi test để công khai cho thiên hạ biết, chị đã giải đáp rằng chẳng ngại gì test, nhưng làm gì có chuyện ma túy trong cơ thể mà đi!

Sự việc trên làm tôi nhớ lại những năm ứng phó với đại dịch Covid-19. Khi tôi cưỡi xe vào địa phận huyện Ba Tơ (cũ) thì ngay ở chỗ địa giới có một đội ngũ "test covid", dùng cái "kít" ngoáy ngoáy mũi cho bất kỳ ai đi đường, xét nghiệm, chờ kết quả âm tính thì mới được đi tiếp vào địa hạt. Bấy giờ gần như nơi nào cũng vậy. Vì sức khỏe cộng đồng, phòng ngừa dịch bệnh, nhà nước đã có chủ trương như vậy. Đó là một dạng test bắt buộc, nhà nước chủ trương, và tất cả mọi người có nghĩa vụ phải chấp hành.

Nói cho đúng, ngoài trường hợp test bắt buộc cho toàn thể cộng đồng, không trừ một ai, còn có loại test bắt buộc khác đối với cá nhân cụ thể. Đó là trường hợp một cá nhân có hiện tượng vi phạm chất cấm, như trường hợp một số nghệ sĩ mới bị phát hiện gần đây. Người ta cũng có thể test để xác định người tham gia giao thông có sử dụng bia rượu hay ma túy hay không. Và điều này cũng cần phải đặc biệt lưu ý: Người có thẩm quyền yêu cầu test bắt buộc phải được cơ quan nhà nước giao, chứ không phải bất cứ ai trong xã hội cũng có quyền thực hiện. Công chúng có quyền giám sát người thực hiện test có công tâm hay không. Họ cũng có quyền tố giác bất cứ công dân nào (trong đó có nghệ sĩ) sử dụng chất cấm đến cơ quan chức năng, chứ họ không có quyền bảo hay bắt người nào phải đi test. Ngay cả sự lan truyền mối nghi ngờ vô cớ thôi cũng đã là sự xâm phạm đến quyền tự do cá nhân của người khác.

Bởi vậy, trường hợp nghệ sĩ đi test tự nguyện để cho thấy cuộc sống lành mạnh của mình, vẫn thấy là chuyện… kỳ kỳ. Qua sự việc, dư luận lại có thể nghi ngờ theo một hướng khác, rằng không ai nghi ngờ anh sử dụng ma túy cả, mà có thể anh lợi dụng tình hình, đi test chỉ để "đánh bóng" tên tuổi của mình? Nếu thực sự có dư luận như vậy, tự thân trong cộng đồng mạng cũng cần có điểm dừng: Sự lan truyền những nghi ngờ đã là nghệ sĩ thì phần nhiều đều dùng ma túy là sự "vơ đũa cả nắm" và bảo người ta tự đi test chính là xâm phạm quyền tự do cá nhân của người khác. Về mặt pháp lý, trong pháp luật của nước ta cũng như các nước khác có nguyên lý "suy đoán vô tội": Người nghệ sĩ, hay bất cứ công dân nào khác, không có nghĩa vụ phải chứng minh mình không dùng ma túy. Nếu người nào cáo buộc ai đó dùng ma túy, thì chính người cáo buộc phải có nghĩa vụ chứng minh và cơ quan thực thi pháp luật của nhà nước phải vào cuộc. Cũng có thể có trường hợp một số nghề nghiệp nào đó dễ "dụng" đến ma túy, thì khi cần thiết nhà nước có quy định hẳn trong luật pháp quy định test định kỳ hằng tháng chẳng hạn, nhưng đó là thẩm quyền của nhà nước. Và khi nhà nước chưa có chủ trương thì không ai có quyền bắt người khác phải đi test cả.

Người ta có thể test nhiều thứ để biết tình trạng cơ thể của mình thế nào, mình có muốn cho người khác biết hay không là quyền của cá nhân, chứ việc test dưới áp lực của dư luận (cộng đồng mạng) xem ra là một sự bất thường. Mà thực tế cộng đồng mạng có gây áp lực gì như anh nói không, thì cũng là việc phải xem. Giả thử mỗi cá nhân trong toàn bộ xã hội hay riêng giới nghệ sĩ không thôi, đều đi test tự nguyện ma túy rồi "khoe" sự trong sạch của mình lên mạng, có lẽ mạng sẽ bị "nghẽn" vì một cái chuyện đâu đâu. ■

Gần 125.000 thí sinh Hà Nội hoàn thành kỳ thi lớp 10 không chuyên

Hôm qua 31.5, gần 125.000 thí sinh Hà Nội đã hoàn thành kỳ thi tuyển sinh vào lớp 10 THPT công lập không chuyên năm học 2026-2027. Kỳ thi diễn ra trong hai ngày 30 và 31.5 với ba môn thi gồm Ngữ văn, Ngoại ngữ và Toán. Trong đó, Ngữ văn và Toán thi theo hình thức tự luận, thời gian làm bài 120 phút; Ngoại ngữ thi trắc nghiệm khách quan trong 60 phút.

Theo Sở GD&ĐT Hà Nội, môn Ngữ văn có 123.692/124.082 thí sinh dự thi, đạt 99,69%; môn Ngoại ngữ có 123.681 thí sinh dự thi, đạt 99,68%; môn Toán có 123.673 thí sinh dự thi, đạt 99,67%. Trong ba buổi thi, toàn thành phố ghi nhận 4 thí sinh vi phạm quy chế, đều do mang điện thoại vào phòng thi. Không có cán bộ coi thi vi phạm quy chế. Điện thoại di động là vật dụng bị cấm mang vào phòng thi và đã được ngành giáo dục nhiều lần lưu ý trước kỳ thi.

Kỳ thi năm nay được tổ chức tại 224 điểm thi với khoảng 5.300 phòng thi chính thức và gần 400 phòng thi dự phòng. Trước ngày thi, thí sinh đã hoàn tất thủ tục dự thi, kiểm tra thông tin cá nhân, số báo danh và nghe phổ biến quy chế. Với thí sinh dự tuyển lớp 10 công lập không chuyên, kỳ thi đã khép lại sau môn Toán sáng 31.5. Trong khi đó, các thí sinh đăng ký vào lớp chuyên sẽ tiếp tục dự thi môn chuyên trong ngày 1.6.

Theo kế hoạch, Sở GD&ĐT Hà Nội dự kiến công bố điểm thi từ ngày 19-22.6. Thí sinh trúng tuyển xác nhận nhập học từ ngày 25-27.6 theo hình thức trực tuyến hoặc trực tiếp, trước khi nộp hồ sơ nhập học tại trường từ ngày 4-6.7.

H.HƯƠNG

Lập lại an ninh trật tự trên vịnh Hạ Long

Theo Ban Quản lý Di sản thế giới Vịnh Hạ Long - Yên Tử (Quảng Ninh), từ hôm nay 1.6, đơn vị sẽ phối hợp với các ngành, đơn vị và địa phương liên quan triển khai đợt cao điểm kiểm tra, xử lý nghiêm các hành vi vi phạm nhằm lập lại trật tự, bảo vệ cảnh quan và môi trường sinh thái trên vịnh Hạ Long.

Ban Quản lý Di sản thế giới Vịnh Hạ Long - Yên Tử đã họp với các đơn vị liên quan để thống nhất phương án thực hiện kế hoạch kiểm tra, xử lý phương tiện nghề cá neo đậu sai vị trí. Dự kiến, đợt kiểm tra đến hết ngày 5.6 tại khu vực ven bờ vịnh Hạ Long, thuộc địa bàn quản lý của hai phường Hồng Gai và Hạ Long. Theo đó, lực lượng chức năng tập trung kiểm tra, xử lý nghiêm các trường hợp tàu cá, thuyền nghề cá neo đậu sai vị trí quy định gây mất an ninh trật tự, an toàn giao thông đường thủy, ô nhiễm môi trường và ảnh hưởng đến cảnh quan di sản. Cùng với đó, tiến hành tuyên truyền, vận động và hướng dẫn ngư dân neo đậu phương tiện đúng nơi quy định.

Về lâu dài, các đơn vị chức năng tiến hành khảo sát thực tế để kiến nghị UBND các phường Hồng Gai, Hạ Long tăng cường quản lý nhà nước; đồng thời đề nghị các cơ quan, địa phương liên quan chủ động phối hợp xử lý dứt điểm tình trạng này. Kết quả đợt kiểm tra sẽ được tổng hợp để báo cáo UBND tỉnh Quảng Ninh. Ngoài việc quản lý phương tiện neo đậu, công tác xử lý hoạt động nuôi trồng thủy sản trái phép trên vịnh Hạ Long cũng được đẩy mạnh.

Tính từ ngày 1.4 đến nay, Ban Quản lý Di sản thế giới Vịnh Hạ Long - Yên Tử đã phát hiện, xử lý 16 trường hợp vi phạm, lập 16 biên bản kiểm tra, tạm giữ nhiều tang vật gồm 12 mảng gỗ, hơn chục ngàn lồng nhựa, bè tre và 2 phương tiện thủy phục vụ nuôi trồng thủy sản trái phép. Ban Quản lý đã lập tức yêu cầu các chủ hộ chấm dứt ngay hành vi vi phạm, khẩn trương di dời toàn bộ cơ sở vật chất, lồng bè ra khỏi khu vực vịnh.

T.SƯƠNG

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm dâng hoa tại tượng đài Chủ tịch Hồ Chí Minh ở Philippines

Ngay sau khi đến thủ đô Manila bắt đầu chuyến thăm cấp Nhà nước tới Cộng hòa Philippines từ ngày 31.5 - 1.6, chiều qua 31.5, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và phu nhân cùng Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam đã đến dâng hoa tại tượng đài Chủ tịch Hồ Chí Minh trong Vườn hoa ASEAN, thuộc khu thành cổ Intramuros, thủ đô Manila.

Trong không khí trang nghiêm, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và phu nhân cùng Đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam đã thành kính dâng hoa tưởng nhớ và bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh, vị lãnh tụ vĩ đại của dân tộc Việt Nam, người đã cống hiến cả cuộc đời cho sự nghiệp đấu tranh giành độc lập dân tộc và hòa bình thế giới. Tượng đài Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Vườn hoa ASEAN là một công trình mang ý nghĩa lịch sử, văn hóa và ngoại giao sâu sắc, thể hiện tình hữu nghị giữa Việt Nam và Philippines cũng như tinh thần đoàn kết trong cộng đồng ASEAN. Công trình được khánh thành vào tháng 10.2011, nhân dịp kỷ niệm 35 năm thiết lập quan hệ ngoại giao giữa Việt Nam và Philippines (1976 - 2011).

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm dâng hoa tại tượng đài Chủ tịch Hồ Chí Minh trong Công viên ASEAN, thành cổ Intramuros Ảnh: TTXVN

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và phu nhân cùng đoàn đại biểu cấp cao Việt Nam dâng hoa tại tượng đài Chủ tịch Hồ Chí Minh trong Công viên ASEAN, thành cổ Intramuros Ảnh: TTXVN

Tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh được thiết kế với phong cách giản dị nhưng trang nghiêm. Bao quanh tượng đài là không gian xanh của Vườn hoa ASEAN, nơi tôn vinh sự đoàn kết, hữu nghị giữa các quốc gia Đông Nam Á. Công trình không chỉ mang giá trị nghệ thuật mà còn chứa đựng ý nghĩa biểu tượng sâu sắc về hòa bình, hợp tác và phát triển. Tượng đài Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Vườn hoa ASEAN còn là một điểm đến văn hóa quan trọng, thu hút sự quan tâm của người dân địa phương, du khách quốc tế và ASEAN. Công trình góp phần quảng bá hình ảnh Việt Nam thân thiện, yêu chuộng hòa bình và đóng góp tích cực vào cộng đồng quốc tế. Tượng đài không chỉ là nơi tưởng niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh mà còn là biểu tượng của tình hữu nghị Việt Nam - Philippines và tinh thần đoàn kết ASEAN.

P.V

Tháng gia đình đậm sắc màu văn hóa tại "Ngôi nhà chung"

● **HUY AN**

Hướng tới kỷ niệm 25 năm Ngày Gia đình Việt Nam (28.6.2001-28.6.2026), Cục Văn hóa các dân tộc Việt Nam tổ chức chuỗi hoạt động điểm nhấn mang chủ đề "Ngày hội gia đình" tại Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam (Đoài Phương, Hà Nội) từ ngày 1-30.6.

Sự kiện quy tụ 16 dân tộc như Nùng, Tày, Dao, Mông, Mường, Lào, Thái, Khơ Mú, Tà Ôi, Cơ Tu, Ba Na, Xơ Đăng, Gia Rai, Raglai, Ê Đê, Khmer đến từ 11 địa phương trên cả nước bao gồm Thái Nguyên, Hà Nội, Phú Thọ, Tuyên Quang, Sơn La, Huế, Gia Lai, Quảng Ngãi, Đắk Lắk, Khánh Hòa và Cần Thơ. Với thông điệp "Gia đình hạnh phúc, quốc gia thịnh vượng", ngày hội không chỉ tuyên truyền sâu rộng về lịch sử, ý nghĩa của Ngày Gia đình Việt Nam mà còn nâng cao nhận thức, trách nhiệm của cộng đồng trong việc xây dựng nếp nhà ấm no, văn minh, đồng thời tạo sân chơi bổ ích cho du khách, đặc biệt là các gia đình đa thế hệ và trẻ em trong dịp hè.

Điểm nhấn đặc biệt của chuỗi hoạt động năm nay diễn ra trong hai ngày 20-21.6 với sự góp mặt của 25 đồng bào dân tộc Ba Na đến từ làng Nghe, xã Kông Chro (Gia Lai) và các gia đình đa thế hệ đến từ tỉnh Hưng Yên, nơi được mệnh danh là chiếc nôi của phong trào "Gia đình văn hóa" toàn quốc từ nửa thế kỷ trước. Tại đây, không gian văn hóa Tây Nguyên sẽ được tái hiện sinh động qua Lễ cúng Sơmă Kơcham cổ truyền của người Ba Na. Đây là nghi lễ tâm linh quan trọng mang tính nhân văn sâu sắc, sử dụng các vật phẩm địa phương như heo, gà, rượu cần, lúa gạo để tạ ơn thần linh, tổ tiên, đồng thời tẩy uế, xua đuổi tà ma và cầu bình an cho buôn làng.

Ngay sau phần lễ trang nghiêm, phần hội sẽ bùng nổ với chương trình dân ca dân vũ "Mừng vui ngày hội gia đình" mang âm vang đại ngàn qua các tiết mục diễn xướng, múa xoang, phối hợp nhịp nhàng giữa các nhóm đồng bào Tây Nguyên. Song song đó, không gian xúc tiến du lịch Gia Lai cũng giới thiệu về tiềm năng kinh tế, sản phẩm OCOP, trình diễn nghề dệt thổ cẩm, đan lát, tạc tượng, đồng thời hướng dẫn du khách nhận biết và sử dụng các nhạc cụ tre nứa, cồng chiêng. Sự hòa quyện giữa văn hóa đại ngàn và phù sa được thể hiện rõ nét qua chuyên đề "Mái ấm gia đình Việt" với sự tham gia của các gia đình nhiều thế hệ đến từ Hưng Yên.

Các hoạt động gắn kết, sum họp gia đình sẽ được tổ chức trong tháng 6 tại Làng Văn hóa - Du lịch các dân tộc Việt Nam Ảnh: TUẤN MINH

Trong hoạt động thử tài "Cùng vào bếp với đồng bào Tây Nguyên", đồng bào Ba Na sẽ hướng dẫn các gia đình Hưng Yên chế biến cơm lam ống nứa và canh cà đắng, ngược lại, các gia đình Hưng Yên cũng trực tiếp trình diễn, giới thiệu những món ăn, thức uống đặc sản quê hương mình tạo nên sự giao thoa ẩm thực độc đáo. Cùng với đó, không gian triển lãm ảnh "Khoảnh khắc gia đình" trưng bày khoảng 30 bức ảnh ghi lại những giây phút đầm ấm đời thường, góp phần tôn vinh tình yêu thương, việc giữ gìn gia phong và truyền tải các giá trị nhân văn qua nhiều thế hệ. Suốt tháng 6, không khí lễ hội tại "Ngôi nhà chung" luôn được duy trì sôi động qua các chương trình giao lưu văn nghệ cuối tuần.

Sân chơi "Chúng ta là một gia đình" mang đến các tiết mục diễn xướng Tây Nguyên kết hợp bài hát thiếu nhi mùa hè, nơi du khách được học đánh chiêng, chơi đàn tre nứa và múa hát giao lưu cùng nghệ nhân. Trong khi đó, chương trình "Sum họp một nhà" tổ chức đúng dịp 28.6 lại là ngày hội mở rộng tương tác, tôn vinh các cặp gia đình người dân tộc đang cùng sinh sống, giữ lửa văn hóa tại Làng, thể hiện tinh thần đoàn kết giữa các cộng đồng. Du khách đến đây còn được trải nghiệm nghề thủ công truyền thống, hòa mình vào các loại hình nghệ thuật tiêu biểu như múa xòe, nhảy sạp, múa rom vông, múa chuông, múa rùa, hát ví, hát Then đàn Tính, hát Ay ray, xem kịch Rô băm, hay tham gia các trò chơi dân gian phong phú như ném còn, đi cà kheo, đánh đu, đi cầu kiều, đánh yến, tó má lẹ, tô tượng và tranh cát… ■

Bảo tàng với "nhiệm vụ sống còn"

THÙY TRANG

"Nhiều bảo tàng vẫn vận hành theo mô hình truyền thống khép kín, thiên về trưng bày hiện vật hơn là kể chuyện và diễn giải hiện vật, dẫn đến sự rời rạc trong cách tái hiện lịch sử".

Đó là một thực tế được nêu ra tại hội nghị "Thực trạng và giải pháp xây dựng, phát triển hệ thống bảo tàng tại TP.HCM" vừa được Sở VHTT TP.HCM tổ chức.

Hệ thống bảo tàng còn thiếu tính kết nối

TS Nguyễn Thị Hậu, Tổng Thư ký Hội Khoa học lịch sử TP.HCM cho rằng, TP.HCM đang bước vào giai đoạn phát triển mới với tính chất đô thị đa trung tâm, mở rộng vùng và hội nhập sâu rộng với khu vực và thế giới. Trong bối cảnh đó, việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa càng trở nên cấp thiết, trong đó hệ thống bảo tàng giữ vai trò đặc biệt quan trọng.

Theo TS Hậu, mặc dù hệ thống bảo tàng trên địa bàn TP.HCM cùng với Bình Dương và Bà Rịa-Vũng Tàu đã đạt được nhiều kết quả tích cực, song vẫn tồn tại không ít hạn chế. Dễ nhận thấy nhất là các bảo tàng còn thiếu sức hút đối với công chúng, có sự trùng lặp về loại hình hiện vật và nội dung trưng bày, trong khi cách tiếp cận vẫn nặng về giới thiệu hiện vật hơn là diễn giải, kể chuyện và tạo trải nghiệm. "Nhiều bảo tàng vẫn vận hành theo mô hình truyền thống khép kín, thiên về trưng bày hiện vật hơn là kể chuyện và diễn giải hiện vật, dẫn đến sự rời rạc trong cách tái hiện lịch sử", bà Hậu nhận định.

Một trong những khoảng trống đáng chú ý là TP.HCM vẫn chưa có một bảo tàng thành phố đúng nghĩa có khả năng phản ánh đầy đủ tiến trình hình thành, phát triển và bản sắc của thành phố với tư cách là một trung tâm kinh tế, văn hóa lớn nhất cả nước. Bên cạnh đó, hệ thống bảo tàng hiện nay thiếu một trục nội dung xuyên suốt để giúp người xem hình dung TP.HCM như một thực thể lịch sử, văn hóa liên tục và đa chiều. Sự kết nối giữa các bảo tàng công lập với nhau, giữa bảo tàng công lập và ngoài công lập còn hạn chế, khiến trải nghiệm của công chúng mang tính rời rạc, thiếu định hướng.

Theo ông Nguyễn Minh Nhựt, Phó Giám đốc Sở VHTT TP.HCM, thành phố hiện có 25 bảo tàng, gồm 14 bảo tàng công lập và 11 bảo tàng ngoài công lập. Trong số 14 bảo tàng công lập có 9 bảo tàng trực thuộc Sở VHTT TP.HCM và 5 bảo tàng thuộc các Bộ, ngành Trung ương đóng trên địa bàn. Giai đoạn 2021-2025, mặc dù chịu ảnh hưởng nặng nề của đại dịch Covid-19 trong khoảng hai năm, hệ thống bảo tàng thành phố vẫn đón khoảng 13,5 triệu lượt khách tham quan, trong đó có gần 4 triệu lượt khách quốc tế. TP.HCM hiện lưu giữ gần 700.000 hiện vật, tài liệu, trong đó có gần 300.000 hiện vật gốc và 25 bảo vật quốc gia. Các bảo tàng trực thuộc Sở hiện có 7/9 bảo tàng được xếp hạng I và là thành viên của Hội đồng Bảo tàng quốc tế (ICOM). Một số bảo tàng đã từng bước xây dựng được thương hiệu riêng, tạo được vị thế trong hệ thống bảo tàng quốc gia, góp phần nâng cao tính chuyên nghiệp và khả năng cạnh tranh trong lĩnh vực văn hóa, du lịch.

> *Để hội nhập với xu hướng bảo tàng quốc tế, các bảo tàng cần thay đổi mạnh tư duy hoạt động. Các bảo tàng cần chuyển từ tư duy "quản lý hiện vật" sang "phục vụ công chúng"; từ giới thiệu thông tin đơn thuần sang kể chuyện di sản; từ không gian tham quan sang không gian trải nghiệm và sáng tạo. Đây là xu thế cốt lõi của bảo tàng hiện đại trên thế giới hiện nay.*
>
> **(Ông PHẠM ĐỊNH PHONG, Phó Cục trưởng Cục Di sản văn hóa)**

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, hệ thống bảo tàng vẫn đối mặt với nhiều khó khăn như cơ sở vật chất chưa đồng bộ, thiếu không gian trưng bày và kho bảo quản đạt chuẩn, nhân lực chuyên sâu còn hạn chế, tiến độ chuyển đổi số chưa đồng đều và chưa tạo được nhiều sản phẩm đặc trưng có sức lan tỏa lớn.

Hợp tác quốc tế để nâng tầm hệ thống bảo tàng

Ông Lâm Ngô Hoàng Anh, Phó Giám đốc phụ trách, quản lý, điều hành hoạt động Bảo tàng Chứng tích Chiến tranh cho rằng, hợp tác quốc tế thông qua các dự án liên kết là một trong những hướng đi quan trọng để nâng cao chất lượng hoạt động bảo tàng. Theo ông, TP.HCM cần sớm xây dựng Đề án hợp tác quốc tế ngành bảo tàng với các mục tiêu, lộ trình và đối tác chiến lược cụ thể. Đồng thời, mỗi bảo tàng cần chủ động xây dựng bộ phận chuyên trách về hợp tác quốc tế, có năng lực xây dựng dự án, tìm kiếm nguồn tài trợ và phát triển quan hệ đối tác.

Ông cũng nhấn mạnh yêu cầu nâng cấp website song ngữ, chuẩn hóa dữ liệu, xây dựng hồ sơ đối tác bằng tiếng Việt và tiếng Anh, đồng thời chú trọng đào tạo đội ngũ nhân lực có khả năng ngoại ngữ, quản lý dự án quốc tế, truyền thông số và gây quỹ. "Đặc biệt, các bảo tàng cần được nhìn nhận như những sản phẩm văn hóa đặc sắc của đô thị. Theo đó, hệ thống bảo tàng phải được tích hợp sâu hơn vào các chương trình du lịch, liên kết với ngành hàng không, khách sạn, lữ hành và các nền tảng số để hình thành những sản phẩm du lịch văn hóa có sức hấp dẫn cao", ông Hoàng Anh đề xuất.

Theo TS Nguyễn Thị Hậu, phần lớn các bảo tàng cũng chưa gắn kết chặt chẽ với đời sống cộng đồng. Mối liên hệ giữa hiện vật, nhân vật, sự kiện lịch sử với bối cảnh đương đại chưa được làm rõ, làm giảm cảm nhận về một di sản đang sống và thuộc về cộng đồng. Từ thực trạng đó, bà đề xuất xây dựng chiến lược bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa trên toàn không gian TP.HCM, xác định rõ vai trò của từng khu vực trong hệ thống bảo tàng. Đồng thời, cần phát triển các tuyến trải nghiệm liên kết vùng, kết nối bảo tàng với các không gian di sản cộng đồng như chợ truyền thống, làng nghề, khu dân cư đặc trưng và các điểm đến văn hóa. Bà đề xuất hệ thống bảo tàng được tổ chức thành bốn thành phần gồm: bảo tàng trung tâm, bảo tàng chuyên đề, không gian di sản cộng đồng và bảo tàng số.

Trong đó, bảo tàng trung tâm đóng vai trò "bộ não" của toàn hệ thống; bảo tàng chuyên đề tập trung vào các chủ đề riêng như nghệ thuật, chiến tranh, di cư hay kinh tế đô thị; không gian di sản cộng đồng bao gồm chợ, làng nghề, khu dân cư đặc trưng; còn bảo tàng số giúp kết nối toàn bộ hệ sinh thái thông qua dữ liệu mở, thực tế ảo và các nền tảng số. "Điều quan trọng không nằm ở việc gia tăng số lượng bảo tàng mà ở khả năng tổ chức chúng thành một hệ thống thông minh hơn, có kết nối và có khả năng kể chuyện một cách thuyết phục", TS Nguyễn Thị Hậu nhấn mạnh.

Cần kể được "câu chuyện di sản"

Phó Cục trưởng Cục Di sản văn hóa (Bộ VHTTDL) Phạm Định Phong cho rằng xu hướng phát triển bảo tàng trên thế giới đang thay đổi mạnh mẽ. Bảo tàng không còn chỉ là nơi lưu giữ hiện vật mà đang chuyển mạnh sang mô hình bảo tàng mở, lấy công chúng làm trung tâm, tăng cường trải nghiệm, tương tác và kết nối cộng đồng.

Theo ông Phong, các bảo tàng hiện đại trên thế giới đang tập trung vào năm xu hướng lớn gồm ứng dụng công nghệ số và trí tuệ nhân tạo; phát triển bảo tàng thành không gian sáng tạo và cộng đồng; mở rộng khả năng tiếp cận thông qua nền tảng số; gắn với phát triển du lịch văn hóa và công nghiệp văn hóa; hướng tới phát triển xanh, bền vững. Để hội nhập với xu hướng bảo tàng quốc tế, các bảo tàng cần thay đổi mạnh tư duy hoạt động. "Các bảo tàng cần chuyển từ tư duy "quản lý hiện vật" sang "phục vụ công chúng"; từ giới thiệu thông tin đơn thuần sang kể chuyện di sản; từ không gian tham quan sang không gian trải nghiệm và sáng tạo. Đây là xu thế cốt lõi của bảo tàng hiện đại trên thế giới hiện nay", ông Phong gợi mở.

Giám đốc Sở VHTT TP.HCM Trần Thế Thuận cho biết trong giai đoạn 2026-2030, TP.HCM sẽ chú trọng đổi mới nội dung và phương thức trưng bày theo hướng kể chuyện di sản, phát triển bảo tàng thành không gian giáo dục cộng đồng, không gian sáng tạo văn hóa và điểm đến du lịch hấp dẫn. Theo đó, đề nghị các bảo tàng chủ động xây dựng kế hoạch phát triển bộ sưu tập có giá trị, tăng cường trao đổi hiện vật và phối hợp tổ chức các chuyên đề trưng bày nhằm tránh trùng lặp, lãng phí nguồn lực.

"Chúng ta phải nghiên cứu, mở rộng hoạt động gắn với du lịch để thu hút du khách. Đó là câu chuyện sống còn của hệ thống bảo tàng hiện nay", ông Thuận nhấn mạnh. ■

Khách quốc tế tham quan Bảo tàng Chứng tích chiến tranh

DỰ ÁN ĐƯỜNG SẮT TỐC ĐỘ CAO BẮC - NAM CÓ HƯỚNG TUYẾN ĐI QUA DI TÍCH THÁP HÒA LAI:

Sẽ xâm hại nghiêm trọng di tích quốc gia đặc biệt

Bài, ảnh XUÂN HƯỚNG

Sở Xây dựng tỉnh Khánh Hòa phối hợp với các đơn vị liên quan vừa tiến hành khảo sát, tham mưu UBND tỉnh kiến nghị với Chính phủ và các Bộ, ngành Trung ương điều chỉnh hướng tuyến dự án đường sắt tốc độ cao Bắc - Nam để tránh "chồng lấn" lên di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai.

Đoàn liên ngành gồm Sở Xây dựng, Sở VHTTDL Khánh Hòa cùng các đơn vị liên quan tiến hành khảo sát thực địa tại khu vực tháp Hòa Lai (nằm trên Quốc lộ 1 A, thuộc địa phận xã Thuận Bắc).

Hiện trạng cụm tháp Hòa Lai bên cạnh quốc lộ 1A

Chồng lấn lên vùng bảo vệ di tích

Liên quan đến công tác quản lý di sản trên địa bàn, đại diện UBND xã Thuận Bắc cho biết, từ năm 2016, UBND tỉnh Ninh Thuận (nay là UBND tỉnh Khánh Hòa) đã tổ chức khoanh vùng và xác định tọa độ bảo vệ nghiêm ngặt đối với các khu vực thuộc di tích tháp Hòa Lai. Cho đến nay, chính quyền địa phương vẫn phối hợp chặt chẽ với Sở VHTTDL để thực hiện công tác quản lý, bảo vệ, bảo tồn thực địa theo đúng quy định pháp luật.

Qua đối chiếu bản đồ quy hoạch bảo tồn di tích tháp Hòa Lai với sơ đồ thiết kế hướng tuyến dự án đường sắt tốc độ cao Bắc - Nam, đoàn khảo sát đã xác định rõ vị trí, diện tích chồng lấn cụ thể. Theo đó, dự án tuyến đường sắt tốc độ cao dự kiến đã xâm phạm trực tiếp vào khu vực bảo vệ II (vùng đệm) của di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai. Ngoài ra, phân đoạn qua khu vực cũng dự kiến ảnh hưởng đến một số nhà thờ và nghĩa trang lớn. Đại diện Sở Xây dựng cho biết, dự án đường sắt tốc độ cao Bắc - Nam đoạn qua địa bàn tỉnh có tổng chiều dài gần 192 km, quy hoạch ba nhà ga gồm ga hành khách Diên Khánh, ga hành khách Tháp Chàm và ga hàng hóa Ninh Hòa (kết nối với Khu kinh tế Vân Phong). Việc xác định tọa độ chồng lấn là cơ sở pháp lý quan trọng để địa phương tham mưu, kiến nghị cấp có thẩm quyền điều chỉnh hướng tuyến phù hợp, bảo đảm hài hòa giữa phát triển hạ tầng giao thông và bảo tồn di sản.

Tại buổi làm việc, đại diện các Sở, ngành và địa phương đều thống nhất tham mưu UBND tỉnh trình Chính phủ, Bộ Xây dựng và Bộ VHTTDL phương án điều chỉnh dịch chuyển hướng tuyến đường sắt tốc độ cao Bắc - Nam ra khỏi phạm vi vùng bảo vệ di tích tháp Hòa Lai. Hiện Sở Xây dựng đang hoàn tất các thủ tục tham mưu để UBND tỉnh báo cáo, kiến nghị với Trung ương xem xét, giải quyết trong thời gian sớm nhất.

Bản đồ khoanh vùng bảo vệ di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai

Bảo vệ "kho báu" chưa được khai quật

Theo nhà nghiên cứu văn hóa Chăm ThS Lê Xuân Lợi, di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai là di sản vô cùng quý giá, hiện còn ẩn chứa nhiều bí ẩn lịch sử chưa được làm rõ. Trong các đợt khai quật trước đây tại khu vực bảo vệ I, các nhà khoa học đã phát hiện hàng loạt hiện vật quý hiếm như bộ Linga - Yoni (phát hiện tại tháp giữa năm 1989 và tháp phía Bắc), bia Hòa Lai (phát hiện năm 2006), cùng nhiều lá vàng, dây vàng các loại, dây đồng và nhiều mảnh vàng vụn tại các hố thiêng của khu di tích.

Ông Lợi nhận định, cụm di tích này nguyên bản có rất nhiều tháp lớn nhỏ chứ không chỉ dừng lại ở ba ngôi tháp hiện hữu. Do đó, việc tiếp tục khai quật khảo cổ trong tương lai sẽ là cơ sở khoa học quan trọng để đánh giá giá trị di tích một cách chính xác hơn. Khu vực bảo vệ I (vùng có yếu tố gốc cấu thành di tích, gồm nhóm đền tháp và các phế tích) với diện tích 14.871,7 m^2. Khu vực bảo vệ II (vùng bao quanh tiếp giáp khu vực I, gồm mương nước, đường đất, nhà dân, gò đất và ruộng lúa), diện tích 34.423,2 m^2.

Đáng chú ý, khu vực bảo vệ II hiện mới chỉ dừng lại ở bước khoanh vùng bảo vệ, chưa tiến hành khai quật nên vẫn là một "kho báu" chứa đựng nhiều bí ẩn lịch sử, văn hóa. Theo nhà nghiên cứu văn hóa Chăm Lê Xuân Lợi, hướng tuyến của dự án đường sắt tốc độ cao Bắc - Nam theo quy hoạch hiện tại đang đi cắt qua khuôn viên khu vực bảo vệ II chếch về hướng Đông. Chuyên gia này cảnh báo, việc triển khai tuyến đường sắt theo phương án này sẽ xâm hại nghiêm trọng đến di tích quốc gia đặc biệt. Nếu không kịp thời điều chỉnh, dự án sẽ ảnh hưởng trực tiếp và tiêu cực đến công tác khảo cổ, bảo tồn khu vực II trong tương lai.

Trước thực trạng trên, ông Lợi kiến nghị Bộ VHTTDL, các Bộ, ngành liên quan xem xét điều chỉnh hướng tuyến đường sắt tốc độ cao Bắc - Nam lệch về phía Tây của di tích (khu vực có Quốc lộ 1A hiện nay) nhằm đưa dự án ra khỏi hoàn toàn vùng bảo vệ II, thay vì phóng tuyến về hướng Đông như quy hoạch hiện tại. Giải pháp này được đánh giá là tối ưu để tránh các hệ quả tiêu cực, bảo vệ nguyên vẹn không gian di sản. Dưới góc nhìn chuyên môn, theo PGS. TS Phan Quốc Anh, tháp Hòa Lai sở hữu giá trị lịch sử, văn hóa đặc biệt quý giá và được đánh giá là một trong những cụm tháp Chăm bề thế, cổ kính nhất hiện nay. Bên cạnh hàng loạt hiện vật quý đã được khai quật tại vùng lõi (khu vực I), cụm di tích này vẫn còn ẩn chứa nhiều bí ẩn chưa có lời giải đáp, đặc biệt là kỹ thuật và nghệ thuật xây dựng đỉnh cao của người Chăm cổ.

"Việc dự án đường sắt tốc độ cao Bắc - Nam đi vào vùng bảo vệ của di tích tháp Hòa Lai là hành vi xâm phạm nghiêm trọng di tích này", PGS. TS Phan Quốc Anh nhấn mạnh. ■

Quảng Lập hướng tới "Làng du lịch tốt nhất" của UN Tourism

Đại diện lãnh đạo Sở VHTTDL Lâm Đồng cho biết, địa phương vừa gửi hồ sơ của Làng du lịch cộng đồng Quảng Lập (xã Quảng Lập) đến Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam để đăng ký tham gia giải thưởng "Làng du lịch tốt nhất" do Tổ chức Du lịch Liên hợp quốc (UN Tourism) tổ chức. Theo hồ sơ đăng ký, Quảng Lập nằm trên cao nguyên Đà Lạt ở độ cao trung bình từ 1.000 – 1.100m so với mực nước biển, sở hữu khí hậu ôn hòa quanh năm cùng hệ sinh thái nông nghiệp công nghệ cao đặc trưng của vùng Nam Tây Nguyên. Địa phương hiện có hơn 6.000 dân, phát triển mạnh các mô hình sản xuất rau, hoa, trái cây sạch kết hợp du lịch trải nghiệm.

Điểm nhấn nổi bật của Quảng Lập là định hướng phát triển du lịch gắn với bảo tồn văn hóa dân tộc Chu Ru bản địa. Không chỉ khai thác các trải nghiệm canh tác nông nghiệp hiện đại, địa phương còn chú trọng gìn giữ không gian văn hóa cồng chiêng Tây Nguyên, nghề gốm truyền thống, ẩm thực bản địa cùng nhiều phong tục tập quán đặc sắc. Hiện nay, nhiều sản phẩm du lịch cộng đồng tại đây đã hình thành như tham quan nông trại công nghệ cao, trải nghiệm thu hoạch nông sản, lưu trú homestay, thưởng thức ẩm thực truyền thống và tham gia các chương trình giao lưu văn hóa cồng chiêng.

Theo thống kê, lượng khách đến Quảng Lập liên tục tăng trong những năm gần đây. Hiện nay, lượng khách đến tham quan trong ngày ước đạt gần 10.000 lượt. Bên cạnh phát triển du lịch, Quảng Lập cũng chú trọng các tiêu chí phát triển bền vững như giảm rác thải nhựa, bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, thúc đẩy du lịch xanh và nâng cao sinh kế cho cộng đồng địa phương. Nhiều chương trình đào tạo kỹ năng du lịch, chuyển đổi số, phát triển sản phẩm OCOP và hỗ trợ phụ nữ, thanh niên, đồng bào dân tộc thiểu số tham gia làm du lịch đang được triển khai.

Theo định hướng đến năm 2030, Quảng Lập đặt mục tiêu đưa du lịch trở thành ngành kinh tế quan trọng của địa phương, phát triển theo hướng chất lượng cao, bền vững và gắn với bảo tồn văn hóa truyền thống. Đại diện lãnh đạo Sở VHTTDL Lâm Đồng cho biết, việc Làng du lịch cộng đồng Quảng Lập đăng ký tham gia chương trình được kỳ vọng sẽ góp phần quảng bá hình ảnh du lịch nông thôn Lâm Đồng ra thế giới. Được biết, chương trình "Làng du lịch tốt nhất" của UN Tourism là sáng kiến toàn cầu nhằm tôn vinh các điểm đến nông thôn tiêu biểu trong phát triển du lịch bền vững, bảo tồn văn hóa và nâng cao đời sống cộng đồng.

T.KHIÊM

Chủ động mở đường đón khách Nhật Bản

● ĐINH AN

Nhật Bản từ lâu được xem là một trong những thị trường khách quốc tế có giá trị cao đối với du lịch Việt Nam. Sở hữu mức chi tiêu tốt, thời gian lưu trú tương đối dài, du khách Nhật Bản còn nổi tiếng với những yêu cầu khắt khe về chất lượng dịch vụ, tính an toàn, trải nghiệm văn hóa và sự chỉn chu trong từng khâu tổ chức hành trình.

Thiết kế sản phẩm theo nhu cầu thị trường

Việc Hà Nội, Ninh Bình và Quảng Ninh cùng phối hợp tổ chức chương trình Famtrip khảo sát du lịch dành cho các doanh nghiệp lữ hành Nhật Bản là một hoạt động quảng bá điểm đến, kết nối hợp tác quan trọng. Đây là bước đi cho thấy tư duy xúc tiến thị trường quốc tế ngày càng chủ động, bài bản và đi vào chiều sâu của các địa phương phía Bắc trong bối cảnh cạnh tranh thu hút khách quốc tế ngày càng gay gắt.

Thay vì giới thiệu riêng lẻ từng điểm đến, ba địa phương đã lựa chọn cách tiếp cận liên kết, xây dựng một hành trình trải nghiệm hoàn chỉnh, giúp đối tác Nhật Bản có cái nhìn tổng thể về hệ sinh thái du lịch phía Bắc. Từ chiều sâu văn hóa nghìn năm của Hà Nội, không gian di sản và cảnh quan sinh thái đặc sắc của Ninh Bình đến vẻ đẹp biển đảo cùng dịch vụ nghỉ dưỡng đẳng cấp của Quảng Ninh, tất cả được kết nối thành một sản phẩm liên vùng có tính hoàn chỉnh cao.

Một trong những điểm đáng chú ý của chương trình là cách các địa phương chuyển trọng tâm từ quảng bá sang đồng sáng tạo sản phẩm cùng đối tác. Trong nhiều năm, không ít hoạt động xúc tiến du lịch vẫn thiên về giới thiệu tài nguyên, danh lam thắng cảnh hay các sản phẩm sẵn có. Tuy nhiên, với thị trường Nhật Bản, cách làm đó chưa đủ. Khách Nhật Bản thường quan tâm đến những trải nghiệm mang tính bản địa, dịch vụ ổn định, lịch trình hợp lý, yếu tố văn hóa đặc sắc và sự thuận tiện trong quá trình di chuyển. Vì thế, việc mời trực tiếp các doanh nghiệp lữ hành Nhật Bản khảo sát thực tế cho phép các địa phương lắng nghe nhu cầu thị trường ngay từ đầu, chứ không chỉ giới thiệu những gì mình đang có.

Trong hành trình lần này, đoàn Famtrip Nhật Bản đã trải nghiệm nhiều sản phẩm đặc sắc như làm trà sen Tây Hồ, khám phá phố cổ Hà Nội bằng xích lô, tham quan Văn Miếu - Quốc Tử Giám về đêm, trải nghiệm làng nghề gốm, du ngoạn Tràng An, nghỉ dưỡng tại Kênh Gà Resort hay khám phá Vịnh Hạ Long bằng du thuyền. Những trải nghiệm này phản ánh nỗ lực của các địa phương trong việc xây dựng sản phẩm dựa trên những giá trị mà khách Nhật Bản quan tâm, đặc biệt là các sản phẩm chứa đựng yếu tố văn hóa truyền thống, di sản, chăm sóc sức khỏe, nghỉ dưỡng chất lượng cao và những trải nghiệm mang đậm dấu ấn bản địa.

Đây cũng là hướng đi phù hợp với xu thế du lịch mới của Nhật Bản, khi ngày càng nhiều du khách tìm kiếm những hành trình chậm rãi, giàu tính trải nghiệm và có chiều sâu văn hóa, khác với trước đây chỉ tập trung tham quan các điểm nổi tiếng.

Đoàn khảo sát của doanh nghiệp du lịch Nhật Bản tại Tràng An, Ninh Bình Ảnh: NGUYỄN NAM

Kết nối là chìa khóa mở rộng thị trường

Nếu các hoạt động khảo sát là phần "nhìn thấy" của chương trình, thì các phiên kết nối doanh nghiệp mới chính là phần giá trị nhất. Trong ngành Du lịch, một điểm đến hấp dẫn chưa đủ để tạo ra dòng khách ổn định. Điều quan trọng là phải hình thành được mạng lưới đối tác phân phối sản phẩm tại thị trường nguồn.

Thông qua các phiên làm việc, doanh nghiệp Nhật Bản có cơ hội tiếp cận trực tiếp hệ thống sản phẩm, dịch vụ lưu trú, nghỉ dưỡng, vận chuyển và các chương trình trải nghiệm của Hà Nội, Ninh Bình, Quảng Ninh. Ngược lại, doanh nghiệp Việt Nam cũng hiểu rõ hơn những yêu cầu, xu hướng tiêu dùng và tiêu chuẩn phục vụ của thị trường Nhật Bản. Sự kết nối này giúp rút ngắn khoảng cách giữa nhà cung cấp dịch vụ và đơn vị bán sản phẩm, đồng thời tạo tiền đề để hình thành những gói tour chuyên biệt dành riêng cho khách Nhật Bản. Đó là yếu tố quyết định để chuyển từ quảng bá sang bán sản phẩm thực sự.

Một điểm sáng khác của chương trình là việc định hình rõ nét hơn tuyến du lịch Hà Nội - Ninh Bình - Quảng Ninh dành cho khách quốc tế. Trong cấu trúc tuyến này, Hà Nội giữ vai trò cửa ngõ đón khách quốc tế và là trung tâm văn hóa đặc sắc; Ninh Bình là điểm đến của di sản, sinh thái và nghỉ dưỡng; Quảng Ninh là không gian biển đảo cùng di sản thiên nhiên nổi tiếng thế giới. Ba điểm đến bổ trợ cho nhau thay vì cạnh tranh lẫn nhau.

Đây là cách tiếp cận đang được nhiều quốc gia áp dụng, nhằm kéo dài thời gian lưu trú và gia tăng mức chi tiêu của du khách. Đối với thị trường Nhật Bản, nơi du khách thường có xu hướng lên kế hoạch kỹ lưỡng và ưu tiên những hành trình có tính kết nối cao, mô hình liên kết vùng như vậy giúp nâng cao đáng kể sức hấp dẫn của sản phẩm du lịch Việt Nam. Thay vì chỉ dừng chân tại một địa phương, du khách có thể trải nghiệm trọn vẹn các giá trị văn hóa, thiên nhiên và nghỉ dưỡng trong cùng một hành trình.

Chương trình Famtrip lần này cho thấy một xu hướng đáng ghi nhận của du lịch Việt Nam khi chuyển từ tư duy xúc tiến đơn lẻ sang liên kết vùng, từ giới thiệu tài nguyên sang phát triển sản phẩm, từ quảng bá hình ảnh sang xây dựng quan hệ hợp tác dài hạn với đối tác quốc tế. Đối với Hà Nội, Ninh Bình và Quảng Ninh, đây là cơ hội để khẳng định vị thế trên bản đồ du lịch quốc tế. Đối với các doanh nghiệp Nhật Bản, đây là dịp tiếp cận trực tiếp những sản phẩm mới, những trải nghiệm mới và những đối tác đáng tin cậy tại Việt Nam. ■

Vườn quốc gia Kon Ka Kinh là điểm du lịch của Gia Lai

UBND tỉnh Gia Lai vừa công nhận Vườn quốc gia Kon Ka Kinh là điểm du lịch.

Vườn quốc gia Kon Ka Kinh có diện tích gần 42.000 ha, trong đó rừng tự nhiên chiếm hơn 93%. Nơi đây sở hữu hệ sinh thái rừng nguyên sinh đa dạng với nhiều loài động, thực vật quý hiếm, cùng cảnh quan thiên nhiên đặc trưng của Tây Nguyên. Không chỉ giàu giá trị đa dạng sinh học, Kon Ka Kinh còn hấp dẫn du khách bởi vẻ đẹp nguyên sơ với đỉnh Kon Ka Kinh cao 1.748m, cùng nhiều tuyến trải nghiệm khám phá rừng, động vật hoang dã và du lịch sinh thái. Đây cũng là một trong những khu rừng đặc dụng tiêu biểu của Tây Nguyên về giá trị bảo tồn thiên nhiên.

Năm 2003, Vườn quốc gia Kon Ka Kinh được công nhận là Vườn Di sản ASEAN và là một trong 2 vùng lõi quan trọng của Khu dự trữ sinh quyển thế giới Kon Hà Nừng.

Việc được công nhận điểm du lịch được kỳ vọng tạo thêm động lực để Vườn quốc gia Kon Ka Kinh phát triển các sản phẩm du lịch sinh thái, trải nghiệm thiên nhiên gắn với bảo tồn rừng và đa dạng sinh học.

L.HOÀNG

Hà Nội siết quản lý, bảo đảm an toàn du lịch

TP Hà Nội vừa ban hành Công văn về việc tăng cường công tác quản lý nhà nước, bảo đảm an toàn trong hoạt động du lịch trên địa bàn TP Hà Nội.

UBND TP Hà Nội yêu cầu Sở Du lịch Hà Nội hoàn thiện Kế hoạch phát triển du lịch Thủ đô và Kế hoạch phát triển du lịch đường sông giai đoạn 2026-2030 gắn với Quy hoạch Thủ đô, Quy hoạch Trục Đại lộ cảnh quan sông Hồng và định hướng phát triển Thủ đô tầm nhìn 100 năm. Đề xuất cơ chế, chính sách thu hút nhà đầu tư chiến lược phát triển hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật, khu vui chơi giải trí, nghỉ dưỡng chất lượng cao nhằm gia tăng giá trị sản phẩm, kéo dài thời gian lưu trú và tăng mức chi tiêu của khách du lịch. Nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước về du lịch; tăng cường tuyên truyền, phổ biến pháp luật; hướng dẫn tổ chức, cá nhân kinh doanh và khách du lịch chấp hành nghiêm quy định về an ninh, an toàn, phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ, vệ sinh an toàn thực phẩm và bảo vệ môi trường du lịch; tăng cường kiểm tra chuyên ngành đối với khu, điểm du lịch, cơ sở kinh doanh và phương tiện phục vụ khách du lịch.

UBND TP Hà Nội giao Sở VHTT phát triển công nghiệp văn hóa, nghệ thuật biểu diễn có chất lượng, mang bản sắc văn hóa Thủ đô; hỗ trợ các sản phẩm đặc thù gắn với từng điểm đến, kết hợp với Lễ hội Thiết kế sáng tạo. Phát triển các không gian sáng tạo đã được du khách trong nước và quốc tế biết đến thông qua các chương trình, sự kiện như Lễ hội Thiết kế sáng tạo; tập trung đưa một số địa điểm như Nhà máy Xe lửa Gia Lâm, Bốt Hàng Đậu vào khai thác hiệu quả; nghiên cứu kết nối với các không gian văn hóa lân cận như phố Tống Duy Tân, khu "131 vòm cầu đường sắt Phùng Hưng"…

L.HƯƠNG

Trẻ em như búp trên cành

PGS.TS BÙI HOÀI SƠN

Ngày Quốc tế Thiếu nhi 1.6 luôn gợi trong mỗi chúng ta một cảm xúc rất đặc biệt. Đó là ngày của tiếng cười trong veo, của ánh mắt háo hức, của những món quà nhỏ nhưng chứa đựng tình yêu thương lớn. Nhưng sâu xa hơn, 1.6 cũng là dịp để người lớn soi lại trách nhiệm của mình trước trẻ em, trước tương lai của đất nước, trước câu hỏi giản dị mà không dễ trả lời: Chúng ta đã làm gì để mỗi đứa trẻ Việt Nam được lớn lên trong yêu thương, an toàn, khỏe mạnh, nhân ái và có cơ hội phát triển toàn diện?

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh dành cho thiếu niên, nhi đồng tình thương yêu đặc biệt. Lời thơ của Bác: *"Trẻ em như búp trên cành/Biết ăn, ngủ, biết học hành là ngoan"* đã trở thành một trong những câu nói đẹp nhất, gần gũi nhất về trẻ em Việt Nam. Hình ảnh "búp trên cành" vừa mong manh, vừa tràn đầy sức sống. Búp non cần nắng ấm, cần mưa lành, cần bàn tay chăm sóc để có thể vươn lên thành lá biếc, hoa thơm, quả ngọt. Trẻ em cũng vậy. Các em cần được chở che, được học tập, được vui chơi, được chăm sóc sức khỏe, được nuôi dưỡng tâm hồn và được sống trong một môi trường văn hóa lành mạnh.

Tương lai bắt đầu từ hôm nay

Nói đến trẻ em là nói đến tương lai, nhưng không phải một tương lai xa xôi. Tương lai ấy bắt đầu ngay từ hôm nay, từ từng bữa ăn, giấc ngủ, quyển sách, lớp học, sân chơi, lời động viên, vòng tay của cha mẹ, sự tận tụy của thầy cô, sự trách nhiệm của cộng đồng và những chính sách nhân văn của Nhà nước. Một đứa trẻ được yêu thương hôm nay sẽ biết yêu thương ngày mai. Một đứa trẻ được học hành tử tế hôm nay sẽ có cơ hội trở thành công dân sáng tạo ngày mai. Một đứa trẻ được sống trong môi trường văn hóa lành mạnh hôm nay sẽ biết trân trọng điều thiện, điều đẹp, điều đúng trong suốt hành trình trưởng thành.

Trong kỷ nguyên phát triển mới của đất nước, khi Việt Nam đang nuôi dưỡng khát vọng vươn lên mạnh mẽ, khi yêu cầu về nguồn nhân lực chất lượng cao, về đổi mới sáng tạo, về chuyển đổi số, về sức mạnh mềm văn hóa ngày càng rõ nét, chăm sóc trẻ em không thể chỉ được nhìn như một hoạt động phúc lợi. Đó phải là một chiến lược phát triển con người. Đó là cách chuẩn bị căn cơ nhất cho tương lai quốc gia. Đất nước có thể có những con đường lớn, những đô thị hiện đại, những trung tâm công nghệ, những công trình văn hóa mới, nhưng nền móng sâu xa nhất của phát triển vẫn là con người. Và trong con người, trẻ em chính là phần tinh khôi nhất, quý giá nhất, cần được chăm chút nhất.

Bởi vậy, chăm lo cho trẻ em trước hết là bảo đảm cho các em quyền được học tập. Cánh cửa trường học phải mở rộng cho mọi trẻ em, không phân biệt hoàn cảnh, vùng miền, điều kiện gia đình. Giáo dục không chỉ là truyền đạt kiến thức, càng không chỉ là điểm số và thi cử. Giáo dục phải giúp trẻ em hình thành nhân cách, biết yêu gia đình, quê hương, đất nước; biết sống trung thực, nhân ái, trách nhiệm; biết tự tin bước vào thế giới rộng lớn mà vẫn giữ được căn cốt văn hóa Việt Nam. Một lớp học tốt không chỉ có bảng đen, phấn trắng, máy tính hay thiết bị thông minh, mà phải có tình yêu thương, sự tôn trọng, sự khích lệ và niềm tin vào khả năng phát triển của từng đứa trẻ.

Chăm lo cho trẻ em cũng là chăm lo sức khỏe thể chất và tinh thần của các em. Một đứa trẻ thấp còi, suy dinh dưỡng, thiếu vận động, thiếu giấc ngủ, thiếu chăm sóc y tế kịp thời sẽ khó có thể phát triển trọn vẹn. Nhưng một đứa trẻ cô đơn, lo âu, bị bạo lực, bị bắt nạt, bị tổn thương tinh thần cũng sẽ mang theo những vết thương âm thầm trong quá trình lớn lên. Vì thế, chăm sóc trẻ em hôm nay phải toàn diện hơn: Từ dinh dưỡng học đường, khám sức khỏe định kỳ, tiêm chủng, thể thao, vui chơi, đến sức khỏe tâm thần, tư vấn học đường, phòng chống bạo lực, xâm hại, bắt nạt và bảo vệ trẻ em trên không gian mạng.

Đặc biệt, trong thời đại số, trẻ em không chỉ lớn lên trong ngôi nhà, lớp học, khu phố, sân trường, mà còn lớn lên trong một thế giới ảo rất rộng lớn. Ở đó có tri thức, cơ hội, sáng tạo, nhưng cũng có không ít nguy cơ: Tin giả, bạo lực ngôn từ, nội dung độc hại, lệ thuộc thiết bị, xâm hại dữ liệu cá nhân, những chuẩn mực lệch lạc về lối sống. Vì vậy, bảo vệ trẻ em trong kỷ nguyên mới không thể chỉ là giữ các em tránh xa nguy hiểm, mà còn phải trang bị cho các em năng lực số, văn hóa số, khả năng tự bảo vệ mình, khả năng phân biệt đúng sai, đẹp xấu, thật giả. Không gian mạng phải được làm sạch, được định hướng, được biến thành một thư viện mở, một lớp học mở, một sân chơi sáng tạo, chứ không thể trở thành nơi làm tổn thương tâm hồn trẻ nhỏ.

Quyền được hưởng thụ văn hóa

Chăm sóc trẻ em còn là trao cho các em quyền được thụ hưởng văn hóa. Trẻ em cần sách hay, âm nhạc đẹp, phim ảnh lành mạnh, bảo tàng hấp dẫn, thư viện thân thiện, công viên an toàn, sân chơi cộng đồng, nhà thiếu nhi, câu lạc bộ nghệ thuật, thể thao, khoa học, sáng tạo. Một đứa trẻ được tiếp xúc với văn hóa từ sớm sẽ có tâm hồn phong phú hơn, trí tưởng tượng bay bổng hơn, lòng nhân ái sâu sắc hơn. Văn hóa giúp trẻ em biết rung động trước cái đẹp, biết xấu hổ trước điều sai, biết tự hào về lịch sử dân tộc, biết yêu tiếng Việt, yêu di sản, yêu quê hương, yêu những điều bình dị quanh mình. Đó là nền tảng để hình thành con người Việt Nam phát triển toàn diện trong tương lai.

Tại buổi gặp mặt 85 đội viên, thiếu niên tiêu biểu toàn quốc nhân kỷ niệm 85 năm Ngày thành lập Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đã nhấn mạnh, ở các cháu đội viên, thiếu niên tiêu biểu có hình ảnh của "một thế hệ Việt Nam mới đầy tươi sáng, tự tin, nhân ái, giàu ước mơ, khát vọng" và đang chuẩn bị hành trang để trở thành chủ nhân tương lai đất nước. Đó là một lời gửi gắm sâu sắc. Bởi trong ánh mắt trẻ em hôm nay, chúng ta nhìn thấy ngày mai của dân tộc; trong ước mơ trẻ em hôm nay, chúng ta nhìn thấy tầm vóc Việt Nam ngày mai.

Tôi cho rằng, điều đáng quý nhất trong cách nhìn ấy là đặt trẻ em ở vị trí chủ thể của tương lai, chứ không chỉ là đối tượng được chăm sóc. Trẻ em cần được bảo vệ, nhưng cũng cần được lắng nghe. Trẻ em cần được dạy dỗ, nhưng cũng cần được tôn trọng. Trẻ em cần được yêu thương, nhưng cũng cần được khích lệ để tự tin, sáng tạo, dám ước mơ, dám làm việc tốt, dám sống có trách nhiệm. Mỗi em nhỏ, dù ở thành phố hay nông thôn, miền núi hay hải đảo, dù hoàn cảnh thuận lợi hay còn nhiều khó khăn, đều mang trong mình một khả năng riêng, một vẻ đẹp riêng, một hạt mầm riêng cần được phát hiện và nuôi dưỡng.

Bởi thế, trách nhiệm của người lớn không chỉ là nói yêu trẻ em, mà phải tạo ra những điều kiện cụ thể để trẻ em được phát triển. Gia đình phải là nơi đầu tiên trẻ em cảm nhận được yêu thương và an toàn. Nhà trường phải là nơi trẻ em được học tập trong niềm vui, được tôn trọng trong khác biệt, được nâng đỡ khi yếu thế, được bảo vệ trước bạo lực và kỳ thị. Xã hội phải là nơi trẻ em có sân chơi, có sách đọc, có không gian văn hóa, có những tấm gương đẹp để noi theo. Nhà nước phải tiếp tục hoàn thiện chính sách để không em nhỏ nào bị bỏ lại phía sau.

Môi trường an toàn, văn hóa và nhân văn

Một xã hội văn minh được đo không chỉ bằng những tòa nhà cao tầng, những tuyến đường hiện đại hay những con số tăng trưởng, mà còn bằng cách xã hội ấy đối xử với trẻ em. Nếu trẻ em được chăm sóc tốt hơn, được học hành tốt hơn, được chữa bệnh kịp thời hơn, được vui chơi an toàn hơn, được sống trong môi trường văn hóa nhân văn hơn, thì đó chính là dấu hiệu chắc chắn nhất của một đất nước đang phát triển đúng hướng. Tăng trưởng kinh tế chỉ thật sự có ý nghĩa khi được chuyển hóa thành chất lượng sống của con người, trong đó trẻ em phải là đối tượng được ưu tiên đặc biệt.

Ngày 1.6, giữa những lời chúc mừng dành cho thiếu nhi, chúng ta cần nhớ rằng món quà lớn nhất dành cho trẻ em không chỉ là bánh kẹo, đồ chơi hay một ngày vui. Món quà lớn nhất là một môi trường sống an toàn; một nền giáo dục nhân văn; một hệ thống y tế gần dân; một đời sống văn hóa lành mạnh; một không gian số sạch hơn; một xã hội biết lắng nghe trẻ em; và một tương lai mà mọi em nhỏ đều có thể bước tới bằng niềm tin.

"Trẻ em như búp trên cành" - câu thơ ấy vẫn còn nguyên sức lay động sau bao năm tháng. Búp non hôm nay cần được nâng niu để thành tán lá xanh cho ngày mai. Trẻ em hôm nay cần được yêu thương, chăm sóc, bảo vệ và trao cơ hội để trở thành những công dân khỏe mạnh, nhân ái, sáng tạo, bản lĩnh trong kỷ nguyên phát triển mới của đất nước.

Chăm sóc trẻ em vì thế không phải là việc của riêng một ngày 1.6. Đó là công việc của mọi ngày. Đó là trách nhiệm của mọi người lớn. Đó là thước đo văn hóa của một cộng đồng, tầm nhìn của một quốc gia và chiều sâu nhân văn của một chế độ. Khi mỗi đứa trẻ Việt Nam đều được lớn lên trong yêu thương, học tập trong hạnh phúc, vui chơi trong an toàn, sáng tạo trong tự do và trưởng thành trong niềm tự hào dân tộc, chúng ta có quyền tin vào một Việt Nam phồn vinh, văn minh, hạnh phúc hơn.

Bởi tương lai đất nước không bắt đầu từ đâu xa. Tương lai ấy bắt đầu từ tiếng cười trẻ thơ hôm nay. ■

Trẻ em cần được chở che, được học tập, được vui chơi, được chăm sóc sức khỏe, được nuôi dưỡng tâm hồn và được sống trong một môi trường văn hóa lành mạnh **Ảnh: T.HÀ**

TRIỂN KHAI CHƯƠNG TRÌNH MỤC TIÊU QUỐC GIA VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA:

Phải thật sự "nhanh gọn, khẩn trương, hiệu quả"

● HỒNG GẤM; ảnh: TRẦN HUẤN

Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh yêu cầu đẩy mạnh việc triển khai Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025-2035 theo tinh thần "nhanh, gọn, khẩn trương", bảo đảm tiến độ nhưng phải tuân thủ đầy đủ quy định của pháp luật về đầu tư công và ngân sách nhà nước.

Cuối tuần qua, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh chủ trì cuộc họp về triển khai Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa giai đoạn 2025-2035, giai đoạn I từ 2025-2030 (Chương trình). Tham dự cuộc họp có Ủy viên dự khuyết Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Thứ trưởng Bộ VHTTDL Nguyễn Huy Dũng cùng các Thứ trưởng: Tạ Quang Đông, Trịnh Thị Thủy, Hoàng Đạo Cương, Hồ An Phong.

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh chủ trì cuộc họp

27 tỉnh, thành phố nhận hỗ trợ từ ngân sách Trung ương

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh, cuộc họp nhằm rà soát tiến độ triển khai giai đoạn đầu của Chương trình, chuẩn bị các điều kiện cho giai đoạn 2026-2030, đồng thời tháo gỡ những khó khăn, vướng mắc trong tổ chức thực hiện. Bộ trưởng yêu cầu tinh thần triển khai Chương trình phải "nhanh, gọn, khẩn trương", bảo đảm tiến độ nhưng vẫn tuân thủ đầy đủ quy định của pháp luật về đầu tư công và ngân sách nhà nước.

Theo báo cáo của Vụ Kế hoạch, Tài chính, thời gian qua, công tác hoàn thiện thể chế quản lý và tổ chức thực hiện Chương trình đã được triển khai đồng bộ. Nhiều văn bản quan trọng đã được tham mưu ban hành. Về nguồn lực triển khai, tổng vốn ngân sách Trung ương dự kiến thực hiện Chương trình năm 2026 là 7.600 tỉ đồng, gồm 5.300 tỉ đồng vốn đầu tư phát triển và 2.300 tỉ đồng kinh phí sự nghiệp. Theo nguyên tắc đối ứng, ngân sách Trung ương hỗ trợ khoảng 10%, trong khi ngân sách địa phương bảo đảm khoảng 90%. Dự kiến khoảng 7.366 tỉ đồng sẽ được phân bổ cho 27 tỉnh, thành phố nhận hỗ trợ từ ngân sách Trung ương; các Bộ, ngành Trung ương được bố trí khoảng 234 tỉ đồng phục vụ công tác quản lý, hướng dẫn và tổ chức thực hiện.

Tuy nhiên, theo Vụ Kế hoạch, Tài chính, đây là lần đầu tiên sau gần 20 năm Bộ VHTTDL chủ trì một Chương trình mục tiêu quốc gia theo quy định của Luật Đầu tư công, với quy mô lớn, phạm vi triển khai trên toàn quốc và sự tham gia của nhiều Bộ, ngành. Trong khi đó, Chương trình được thực hiện theo yêu cầu không phát sinh tổ chức bộ máy, biên chế mới, đặt ra áp lực lớn đối với các đơn vị tham gia theo cơ chế kiêm nhiệm. Khối lượng công việc hiện rất lớn, từ tổng hợp kế hoạch của địa phương, rà soát nhiệm vụ, cơ cấu nguồn vốn đến kiểm tra thực địa, giám sát tiến độ giải ngân và xử lý các khó khăn phát sinh. Vụ Kế hoạch, Tài chính cho biết sẽ tiếp tục khảo sát, làm việc với các Bộ, ngành, địa phương để làm rõ nhu cầu kinh phí, khả năng huy động nguồn lực xã hội hóa, đồng thời hoàn thiện các văn bản hướng dẫn quản lý, sử dụng kinh phí sự nghiệp và tăng cường tập huấn triển khai cho địa phương.

> *"Các đơn vị phải nắm chắc tình hình tại 27 tỉnh, thành phố thuộc diện hỗ trợ; phân loại các dự án theo tính khả thi, khả năng giải ngân và hiệu quả thực hiện. Công tác giám sát, kiểm tra phải được thực hiện bài bản ngay từ đầu, bảo đảm công khai, minh bạch, tránh tư tưởng nể nang trong quá trình tổ chức thực hiện."*
>
> **(Bộ trưởng LÂM THỊ PHƯƠNG THANH)**

Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy cho rằng, yêu cầu cấp thiết hiện nay là sớm xây dựng hệ thống quản lý, giám sát Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa trên nền tảng số, bảo đảm tính liên thông và đồng bộ trong quá trình thực hiện. Thực tế việc theo dõi, tổng hợp dữ liệu hiện vẫn chủ yếu thực hiện thủ công, thiếu cơ chế kết nối thống nhất, trong khi địa phương chưa có bộ chỉ số quản lý, giám sát cụ thể. Điều này có thể dẫn đến chồng chéo, sai lệch trong đăng ký nhiệm vụ, phân bổ nguồn lực hoặc thay đổi nội dung triển khai, ảnh hưởng đến mục tiêu của Chương trình.

Từ thực tiễn triển khai các chương trình trước đây, Thứ trưởng Trịnh Thị Thủy đề nghị cần sớm xây dựng bộ chỉ số quản lý, theo dõi tiến độ và kết quả thực hiện theo hướng số hóa, bảo đảm toàn bộ quy trình từ đăng ký nhiệm vụ, hồ sơ, văn bản đến quá trình triển khai đều được cập nhật công khai, minh bạch. Đồng thời, sau khi Bộ Tài chính ban hành văn bản hướng dẫn liên quan, Bộ VHTTDL cần tổ chức hội nghị trực tuyến với các địa phương để tập huấn, giải đáp vướng mắc, bảo đảm thống nhất cách hiểu và tổ chức thực hiện tại 27 tỉnh, thành phố thuộc diện hỗ trợ. Thứ trưởng cũng nhấn mạnh vai trò của công tác kiểm tra, giám sát ngay từ giai đoạn đầu nhằm kịp thời phát hiện khó khăn, bất cập, bảo đảm nguồn lực được sử dụng đúng mục tiêu, hiệu quả và đáp ứng yêu cầu Quốc hội đặt ra.

Cấp thiết phải xây dựng hệ thống phần mềm quản lý Chương trình

Cùng quan điểm, lãnh đạo các đơn vị thuộc Bộ cho rằng việc triển khai Chương trình không thể chỉ đặt lên vai một đơn vị đầu mối mà cần cơ chế phối hợp chặt chẽ, phân công rõ trách nhiệm giữa các cục, vụ chuyên ngành. Các đơn vị cần được cập nhật đầy đủ danh mục địa phương, lĩnh vực và mức kinh phí phân bổ để tham gia giám sát, hướng dẫn chuyên môn và đồng hành tháo gỡ khó khăn cho địa phương. Từ kinh nghiệm triển khai các chương trình đầu tư trước đây, nhiều ý kiến cũng lưu ý cần đặc biệt quan tâm tính khả thi dự án tại địa phương, nhất là trong lĩnh vực bảo tồn di sản văn hóa, tránh tình trạng khó khăn về vốn đối ứng hoặc hồ sơ đầu tư làm ảnh hưởng tiến độ thực hiện.

Thứ trưởng Nguyễn Huy Dũng nhấn mạnh yêu cầu cấp thiết phải xây dựng ngay hệ thống phần mềm quản lý Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa nhằm hỗ trợ công tác điều hành, giám sát và phối hợp giữa các đơn vị. Theo Thứ trưởng, với khối lượng công việc rất lớn nhưng vẫn chủ yếu thực hiện thủ công,

quá trình tổng hợp thông tin, theo dõi tiến độ và phối hợp giữa các đơn vị chuyên môn với địa phương sẽ gặp nhiều khó khăn. Thứ trưởng cam kết chỉ đạo Trung tâm Chuyển đổi số của Bộ đồng hành, hỗ trợ xây dựng phần mềm quản lý ngay từ đầu, bảo đảm đồng bộ với hệ thống biểu mẫu của địa phương, hình thành nền tảng dữ liệu thống nhất phục vụ quản lý, điều hành. Bên cạnh đó, Thứ trưởng Nguyễn Huy Dũng đề xuất bổ sung tiêu chí đánh giá hiệu quả và tính bền vững đối với các đề xuất dự án của Bộ, ngành và địa phương. Theo đó, mỗi dự án cần làm rõ giá trị mang lại tương xứng với nguồn lực đầu tư cũng như khả năng vận hành, duy trì hiệu quả sau khi hoàn thành, làm cơ sở xác định thứ tự ưu tiên, tránh dàn trải nguồn lực.

Kết luận cuộc họp, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh, Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa là nhiệm vụ trọng tâm, có ý nghĩa chiến lược đối với sự phát triển văn hóa đất nước trong giai đoạn mới. Vì vậy, các đơn vị phải xác định đây là "nhiệm vụ chính thức, không phải công việc kiêm nhiệm". Bộ trưởng cho biết, hiện Chính phủ đang xem xét thành lập Ban Chỉ đạo Trung ương thực hiện Chương trình. Về phía Bộ VHTTDL, cần sớm thành lập Ban Chỉ đạo cấp Bộ nhằm hỗ trợ Ban Chỉ đạo Trung ương và trực tiếp giúp Bộ tổ chức thực hiện hiệu quả các nhiệm vụ. Bộ trưởng giao Vụ Kế hoạch, Tài chính chủ trì thành lập Tổ giúp việc của Ban Chỉ đạo Bộ.

Nhấn mạnh yêu cầu bám sát thực tiễn, Bộ trưởng đề nghị các đơn vị phải nắm chắc tình hình tại 27 tỉnh, thành phố thuộc diện hỗ trợ; phân loại các dự án theo tính khả thi, khả năng giải ngân và hiệu quả thực hiện. "Công tác giám sát, kiểm tra phải được thực hiện bài bản ngay từ đầu, bảo đảm công khai, minh bạch, tránh tư tưởng nể nang trong quá trình tổ chức thực hiện", Bộ trưởng nhấn mạnh. Bộ trưởng thống nhất với các đề xuất tại cuộc họp, đặc biệt là việc sớm xây dựng phần mềm quản lý Chương trình theo hướng liên thông, minh bạch và cập nhật dữ liệu theo thời gian thực. Theo Bộ trưởng, đây không chỉ là công cụ phục vụ riêng Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa mà còn là nền tảng quản lý chung đối với các dự án của Bộ trong thời gian tới.

Bộ trưởng giao Vụ Kế hoạch, Tài chính phối hợp chặt chẽ với đơn vị chuyển đổi số xây dựng kế hoạch, hoàn thiện phần mềm và hướng dẫn địa phương cập nhật thông tin đầy đủ, phục vụ hiệu quả công tác chỉ đạo, điều hành và giám sát. Nhấn mạnh tinh thần triển khai quyết liệt, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh yêu cầu năm 2026 phải cơ bản hoàn tất các thủ tục chuẩn bị đầu tư, tăng tốc tiến độ thực hiện, đồng thời nâng cao trách nhiệm của các đơn vị thuộc Bộ trong phối hợp với địa phương. Bộ trưởng cũng lưu ý, trong quá trình tổ chức thực hiện, lãnh đạo các đơn vị cần chủ động làm việc trực tiếp với địa phương, nắm chắc tình hình thực tế thay vì chỉ xử lý qua văn bản hoặc giao hoàn toàn cho cấp chuyên viên, nhằm bảo đảm các nhiệm vụ được triển khai đúng mục tiêu, đúng tiến độ và hiệu quả. ■

Ngẫm về *Mắt nghĩ* của Lê Trọng Nghĩa

● **TRẦN NHẬT MINH**

Lê Trọng Nghĩa là KTS người xứ Nẫu Quy Nhơn, vùng đất thẫm màu văn hóa Chăm với quần thể kiến trúc tháp nổi tiếng. Bởi vậy anh nhập nghiệp KTS là hợp cả "thiên thời, địa lợi"? Nhà thơ Yến Lan nhóm *Trường thơ loạn* cũng quê An Nhơn, Bình Định. Nhớ và nghĩ đến Nghĩa, tôi lại nhớ đến mấy câu thơ của cụ Yến Lan: *Tỉnh nhỏ đìu hiu/ Mặt trời ngủ giữa chiều/ trở mình trên mái rạ…*

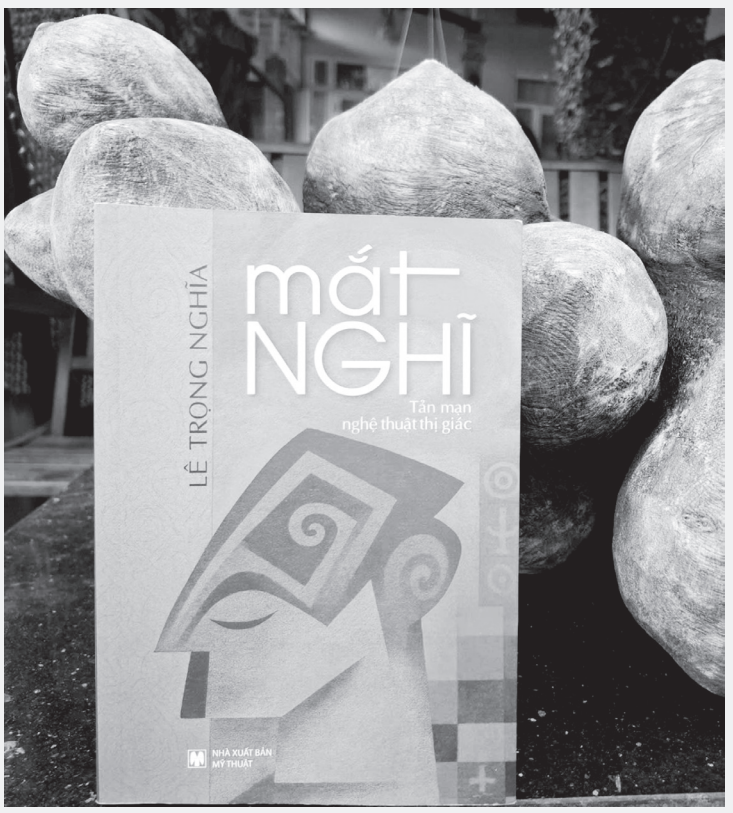
Cái tạng Nghĩa cứ hiu hiu như thế trong các cuộc hẹn bè bạn, giấu mình nhưng vẫn đủ hồn hậu ấm áp. Chỉ bùng lên dữ dội sau khi nạp một cơ số men nồng. Rồi đàn, rồi hát căng tràn. Nghĩa giàu năng lượng, thứ năng lượng tích cực để sáng tạo, để vui say với bè bạn, không phải thứ năng lượng ùa lên những khoe mẽ phù phiếm.

Nghĩa làm điêu khắc với những khối hình độc, lạ. Nghĩa vẽ bìa, minh họa sách. Nghĩa làm thơ để trau dồi ngôn ngữ, và để phục vụ cho việc viết nhạc, không mong trở thành nhà thơ, cũng không in tập riêng dù thơ anh có từ thời học trò tinh khôi áo trắng. Anh phổ nhạc những bài thơ bè bạn và của chính mình. Nhạc của Nghĩa với ca từ đầy chất văn học là thứ nhạc trữ tình lắng tiếng sóng biển trùng khơi và cả tiếng gió ngàn. Không quá lời và chẳng ai phản đối khi nói Nghĩa là kẻ đa tài. Nghĩa yêu sự chân tình, thẳm sâu một nghĩa khí người miền Trung mặn nồng nắng gió. Mỗi dịp ra Hà Nội triển lãm, Nghĩa đều không quên dành thời gian thăm viếng bè bạn, nhất là các bậc đàn anh văn nghệ mà Nghĩa kính trọng, nể phục…

Và rồi gần đây, Nghĩa xuất bản cuốn sách riêng sau khi rải rác đăng lên trang cá nhân những ý kiến tâm huyết, có học thức, có tâm về nghệ thuật. Đọc những tranh luận, phản biện của Nghĩa không thấy cái tôi đắc thắng, vỗ ngực xưng tên, chỉ có cái tôi của kiến văn… muốn đóng góp cho làng văn nghệ những tiếng nói chí tình, chí lý. Lê Trọng Nghĩa viết cuốn tản mạn nghệ thuật thị giác *Mắt nghĩ* do NXB Mỹ thuật ấn hành, và chính anh vẽ bìa cho đứa con tinh thần của mình. *Mắt nghĩ* ra đời theo cái cách như anh thổ lộ "đã bước qua những lý luận hàn lâm về nghệ thuật thị giác" để đến gần hơn với công chúng. Anh giải mã những hiện tượng nghệ thuật đưa về bản chất với những liên tưởng, suy ngẫm của một người có hơn 30 năm thực hành nghệ thuật và giảng dạy.

Anh hóa giải những bí ẩn nghệ thuật của những bức tượng Venus, những bức bích họa và khắc đá từ 12.000 - 4.000 năm trước, thành phố cổ La Mã… cho đến tượng Chăm, trống đồng Đông Sơn… Anh lần về gốc rễ cội nguồn nghệ thuật; tìm mối liên kết giữa tượng Venus của tác giả vô danh với Picasso, Matisse… là đều dám đập bỏ khuôn mẫu, đi đến cái lõi bản chất, phá vỡ khuôn phép để tung mở bản năng… Nghĩ ra thế giới và không quên ngẫm về vùng Chăm quê anh; nghĩ về nghệ thuật và mở rộng hơn trong mối tương quan với triết học…

Đây là cuốn sách luận bàn về nghệ thuật nhưng không rối rắm kiến thức. Nghĩa kể rành mạch những câu chuyện có thông tin, hình ảnh, cứ liệu… để đưa người đọc đến với kiến thức. Biến phức tạp thành đơn giản, đó là một thứ thực hành viết của những người ưa sự minh triết. Tư liệu quý, lượng kiến

thức "khủng" nhưng không bị sa vào bày vẽ, loạn chữ. Anh tung ra những chi tiết đắt nhất để thuyết minh sáng rõ cho những bình luận, những đúc rút từ thực tiễn công việc sáng tạo. Những câu chuyện chi tiết về những tác phẩm cụ thể xóa đi cái gọi là lý thuyết xám xịt, dẫn dụ người đọc cùng làm sáng những khái niệm trong thực tế xanh tươi đời sống sáng tạo, như câu trả lời: Thế nào là Tân Cổ điển, có mặt trong các tác phẩm như thế nào?...

Lê Trọng Nghĩa viết trong tâm thế của người nghệ sĩ với thái độ trân trọng ký ức nghệ thuật, những thứ đem lại nhiều nguồn vốn vô hạn cho lớp lớp nghệ sĩ kế tục sáng tạo và làm mới trên chặng dài từ khởi nguồn. Với Nghĩa, điêu khắc không phải để mô tả thực tại mà trở về ký ức: "Tôi đẽo vào im lặng bằng những nhịp run rẩy của điều chưa kịp gọi tên. Mỗi vết cắt là một nỗi nhớ. Mỗi đường là một hoài niệm đã bị thời gian làm lệch đi. Trong những hình khối không hoàn chỉnh, tôi tìm thấy chính mình, mờ mịt nhưng hiện diện". Không chỉ chuyện người xưa, Nghĩa bày chuyện mình lên giấy để người đọc hiểu hơn về nỗi tâm tình nghệ sĩ trước những biến thiên của thời gian và sự vĩnh hằng của ký ức được neo đậu trong những khối hình mà mắt ta đã thu lấy để giữ lại như một tài sản không dễ bị đánh mất. Đó là câu chuyện khi anh phục chế ngẫu tượng Linga - Yoni trong lòng tháp Đôi, Quy Nhơn năm 2008.

Đọc *Mắt nghĩ*, ta mở cửa các giác quan để đọc, để ngẫm, để cảm, để cùng hòa chung nhịp thở các tác phẩm nghệ thuật. Lê Trọng Nghĩa giúp phân biệt sự khác nhau giữa nghệ sĩ thị giác và nhà khảo cổ. Với các ký tự cổ găm trên phiến bia đá, "mắt nghĩ" có những chỉ dấu nhận biết khác nhau: "Nghệ sĩ thị giác không nhất thiết phải đọc đúng nghĩa từng dòng, mà đọc vết, đọc tiết tấu, đọc những khoảng rỗng và đầy, đọc cả ánh sáng và bóng tối khi chữ khắc sâu xuống đá. Ký tự là thứ nhạc thị giác, bản đồ của ký ức nhân loại…". Và nhà điêu khắc xứ Nẫu gọi đó là "Những ký tự biết thở" để rồi học Hy Lạp, cũng đối thoại với quá khứ nhưng trong hơi thở mới.

Nói chuyện Đông Tây kim cổ để thực ra nói chuyện chính mình. Đối thoại với chính mình và nghệ thuật. Và cuộc đối thoại trong tâm trí đó đã có thêm nhiều lớp người nghe thấu cảm. Độc giả có cơ hội đi vào phía thẳm sâu của những bức điêu khắc, của những lớp "nham thạch" nghệ thuật vẫn đang sống cùng thời gian: "Trong những đêm không gió, tôi vẫn mài giũa một điều gì đó, không bằng tay, mà bằng tâm hồn. Một hình khối mọc lên từ bên trong, từng lớp cảm xúc đông lại như đá, co thắt như gỗ, viền lên như hơi thở. Tôi không đặt tên cho chúng, chỉ lắng nghe âm vang khi tâm trí chạm vào…". Đi tìm định nghĩa về cái đẹp, Lê Trọng Nghĩa không ngần ngại nói ra những suy nghĩ của mình khi đặt bút viết cuốn sách: "Đây không chỉ là những trang viết dành cho người yêu nghệ thuật, mà cho bất cứ ai tin rằng, giữa những ồn ào của thời đại, ta vẫn cần cái đẹp như một hơi thở, một cách sống".

Mỗi khúc bình, bàn, luận… có thể được coi như khúc tản văn bởi lối viết mượt mà rất thơ. Nhiều câu mời gọi người ta đến với cái đẹp thì phải được diễn tả, đương nhiên rồi, bằng thứ ngôn ngữ đẹp. Thử đọc vài câu như thế: "Ký ức không ngủ. Nó không lùi hẳn về quá khứ như ta vẫn nghĩ. Nó chỉ hóa thân, rời bỏ dạng nguyên thủy để ẩn mình trong những khối lặng lẽ, trong những khoảng hở bất chợt của đời sống. Có khi ta bắt gặp ký ức bước ra từ giấc mơ: Một bóng dáng không mặt, đứng im trong cánh rừng không tiếng chim. Có khi, ký ức lại lặng lẽ hiện lên như một đường cong vô nghĩa vẽ mãi trên trang giấy, khi bàn tay run rẩy trong một khoảng ngập ngừng không gọi tên"…

Điều thú vị nhập vào tôi của *Mắt nghĩ* không chỉ là khối kiến thức, tư liệu quý về nghệ thuật thị giác mà chúng được tô vẽ, đúc nặn bằng một thứ ngôn ngữ đẹp như thơ. Tôi muốn gọi Lê Trọng Nghĩa là nhà văn của những ngẫm nghĩ nghệ thuật. Anh đã mang những tác phẩm điêu khắc của mình ra với công chúng, lên tiếng bằng một thứ ngôn ngữ khác: Văn chương! ■

CÔNG NGHIỆP GIẢI TRÍ: PHÁT TRIỂN NÓNG VÀ NHỮNG LỆCH CHUẨN VĂN HÓA

Bài 4: Khi luật chơi chưa theo kịp cuộc chơi

THANH NGỌC - THÙY TRANG - HỒNG HẠNH

Công nghiệp giải trí đang chuyển động với tốc độ ngày càng mạnh dưới tác động của công nghệ số và các nền tảng xuyên biên giới. Trong khi thị trường liên tục mở rộng, những khoảng trống về kiểm duyệt, định hướng và quản lý nội dung trực tuyến vẫn hiện hữu, khiến cơ chế quản lý nhiều thời điểm rơi vào thế chạy theo thực tiễn.

Quản lý nội dung số còn nhiều bất cập

Chia sẻ với *Văn Hóa,* PGS.TS Nguyễn Văn Thăng Long (Đại học RMIT Việt Nam) cho rằng, vấn đề hiện nay không nằm ở việc thiếu quy định pháp luật, mà ở độ vênh giữa tốc độ vận động của thực tiễn và khả năng phản ứng của hệ thống quản lý.

Trước hết là cơ chế vận hành của các nền tảng xuyên biên giới. Phần lớn sản phẩm giải trí hiện được người dùng Việt Nam tiếp cận qua YouTube, TikTok, Facebook... Những nội dung gây sốc, lệch chuẩn vì vậy dễ lan rộng, trong khi các sản phẩm mang bản sắc văn hóa dân tộc gặp nhiều khó khăn hơn trong việc tiếp cận người xem. Nghệ sĩ đứng trước lựa chọn không dễ: Giữ chuẩn mực thì khó tạo sức lan tỏa, còn chạy theo xu hướng lại tiềm ẩn nguy cơ đánh đổi giá trị nghề nghiệp. Khi việc phân phối phụ thuộc chủ yếu vào các nền tảng nước ngoài, cơ quan quản lý trong nước nhiều thời điểm rơi vào thế bị động trong định hướng và kiểm soát.

Thách thức không chỉ nằm ở cơ chế phân phối mà còn ở việc xác định chủ thể đứng sau các tài khoản, hội nhóm có sức ảnh hưởng lớn trên mạng xã hội. Hiện nay, bên cạnh nghệ sĩ chuyên nghiệp, nhiều cá nhân và cộng đồng trực tuyến cũng tham gia sản xuất, lan tỏa thông tin với lượng người theo dõi rất lớn. Tuy nhiên, thông tin về đơn vị vận hành, mục đích hoạt động hay nguồn tài chính của một số hội nhóm vẫn chưa thật sự rõ ràng.

Ranh giới giữa hoạt động giải trí, kinh doanh nội dung và các hoạt động có yếu tố dẫn dắt dư luận đôi khi rất khó nhận diện. Trong khi đó, trách nhiệm pháp lý của những người quản trị các cộng đồng trực tuyến quy mô lớn vẫn chưa được quy định đầy đủ.

Năng lực giám sát và xử lý vi phạm cũng đang đặt ra nhiều thách thức. Hiện việc phát hiện sai phạm trên mạng vẫn chủ yếu dựa vào phản ánh của người dùng hoặc các biện pháp kiểm tra thủ công, trong khi thông tin có thể lan truyền với tốc độ rất nhanh và tiếp cận hàng triệu người chỉ sau thời gian ngắn. Đến lúc cơ quan chức năng vào cuộc, những hệ lụy phát sinh từ các sản phẩm lệch chuẩn đôi khi đã xuất hiện.

Công nghiệp giải trí phát triển nhanh đặt ra yêu cầu hoàn thiện cơ chế quản trị Ảnh minh họa: BTC

Một số chế tài xử phạt cũng chưa tạo được sức răn đe cần thiết. Nhiều trường hợp tái phạm dưới những hình thức ngày càng tinh vi, khiến áp lực đối với công tác quản lý trên không gian mạng tiếp tục gia tăng.

Từ thực tiễn hoạt động biểu diễn, TS.NSƯT, đạo diễn Hoàng Duẩn, Phó Trưởng khoa Quản lý văn hóa - nghệ thuật, Trường ĐH Văn hóa TP.HCM cho rằng, thách thức lớn hiện nay không nằm ở việc thiếu quy định, mà ở sự lệch pha giữa công nghệ và phương thức quản lý. Theo ông, các nhà sáng tạo đang tận dụng rất nhanh những công cụ mới, đặc biệt là AI, để sản xuất và phát tán tác phẩm trên nhiều nền tảng. Trong khi đó, hoạt động kiểm soát trên mạng xã hội chủ yếu vẫn theo cơ chế hậu kiểm. "Phần lớn chỉ khi sản phẩm đã được công bố và xuất hiện phản ánh từ công chúng hoặc cơ quan chức năng thì quá trình xem xét, xử lý mới bắt đầu", TS Hoàng Duẩn nhận định.

Đối với lĩnh vực biểu diễn nghệ thuật, hoạt động quản lý hiện vẫn được thực hiện theo quy trình thẩm định trước khi công diễn hoặc phát sóng. Tuy nhiên, theo giới chuyên môn, hệ thống pháp lý cho lĩnh vực này vẫn còn những khoảng trống cần tiếp tục hoàn thiện. Việc chưa có Luật Biểu diễn nghệ thuật là vấn đề được nhiều chuyên gia nhiều lần kiến nghị, trong bối cảnh ngày càng xuất hiện các mô hình hoạt động và phương thức phát hành mới.

Theo TS Hoàng Duẩn, bài toán phát triển công nghiệp văn hóa không chỉ thuộc về riêng ngành nghệ thuật. Muốn tạo ra giá trị lâu dài cần sự tham gia đồng bộ của nhiều lĩnh vực như du lịch, giao thông, quy hoạch đô thị và các dịch vụ liên quan. Sự kết nối này góp phần mở rộng không gian sáng tạo, đồng thời tạo điều kiện để các sản phẩm văn hóa tiếp cận công chúng hiệu quả hơn.

Khoảng trống pháp lý trong lĩnh vực biểu diễn nghệ thuật vẫn là vấn đề được nhiều chuyên gia kiến nghị Ảnh minh họa: MÂY LANG THANG

Lấp "vùng xám" trong quản lý nội dung trực tuyến

Theo các chuyên gia, trong bối cảnh nền tảng số phát triển mạnh, việc yêu cầu các nền tảng toàn cầu thay đổi hoàn toàn cách vận hành là điều không dễ. Vì vậy, hướng tiếp cận khả thi hơn là tăng trách nhiệm của các nền tảng khi hoạt động tại Việt Nam.

"Nghị định 147/2024/NĐ-CP đã bước đầu yêu cầu các nền tảng phối hợp gỡ bỏ nội dung vi phạm trong thời gian ngắn. Việt Nam cũng có thể tham khảo kinh nghiệm quốc tế, như Đạo luật Dịch vụ Kỹ thuật số của Liên minh châu Âu, với các quy định về minh bạch thuật toán và trách nhiệm hiển thị nội dung", PGS.TS Nguyễn Văn Thăng Long cho hay.

Ngoài các quy định về trách nhiệm nền tảng, công cụ thuế và nghĩa vụ tài chính cũng có thể trở thành đòn bẩy để doanh nghiệp đầu tư nghiêm túc hơn cho hệ thống kiểm soát phù hợp với thị trường Việt Nam. Trong khi đó, vai trò của người dùng cần được nhìn nhận đúng mức. Khi khả năng kiểm soát từ bên ngoài còn giới hạn, chính người tiếp nhận thông tin trở thành một lớp sàng lọc quan trọng.

Trong bối cảnh đó, việc nâng cao năng lực truyền thông cho công chúng cần được chú trọng hơn. Các kỹ năng như nhận diện tin giả, phân biệt nguồn tin đã được kiểm chứng với những nội dung lan truyền theo cảm xúc nên được đưa vào giáo dục chính quy từ bậc trung học, thay vì chỉ dừng ở các khuyến cáo mang tính thời điểm.

Câu chuyện định danh tài khoản cũng được xem là một mắt xích quan trọng. Việc triển khai nghiêm quy định xác thực tài khoản theo Nghị định 147 được kỳ vọng góp phần hạn chế tình trạng phát tán tin đồn và các nội dung lệch chuẩn. Đồng thời, cần nghiên cứu cơ chế quản lý đối với các hội nhóm mạng xã hội có quy mô lớn như một dạng kênh truyền thông có điều kiện, gắn với trách nhiệm pháp lý rõ ràng của người quản trị.

Đối với các hành vi lợi dụng công nghệ như deepfake để thao túng hình ảnh hoặc xuyên tạc cá nhân, việc hoàn thiện các quy định bảo vệ quyền hình ảnh trên không gian số, đồng thời xem đây là tình tiết tăng nặng trong xử lý vi phạm, là yêu cầu đang được đặt ra.

Thực tiễn cũng cho thấy, các phương thức giám sát thủ công ngày càng bộc lộ giới hạn. Quy định mới trong Luật An ninh mạng (sửa đổi) đã đặt trách nhiệm cho doanh nghiệp cung cấp dịch vụ mạng trong việc chủ động phát hiện và xử lý vi phạm, thay vì chỉ chờ yêu cầu từ cơ quan chức năng. Tuy nhiên, để đáp ứng tốc độ lan truyền của thông tin, cần tiếp tục đầu tư các hệ thống giám sát ứng dụng trí tuệ nhân tạo nhằm nhận diện sớm những dấu hiệu rủi ro ngay từ giai đoạn đầu.

Một yêu cầu khác là tăng cường cơ chế phối hợp giữa các cơ quan quản lý. Việc xây dựng đầu mối điều phối thường trực giữa các Bộ, ngành liên quan được xem là cần thiết nhằm bảo đảm sự thống nhất trong quản lý và hạn chế những khoảng trống phát sinh. Kinh nghiệm từ Hàn Quốc với mô hình cơ quan điều phối nội dung sáng tạo tập trung cho thấy khả năng kết nối giữa quản lý kỹ thuật, quản lý nội dung và định hướng phát triển ngành trong cùng một hệ thống.

Những khoảng trống trong quản lý nội dung trực tuyến khó có thể được giải quyết bằng một biện pháp đơn lẻ. Từ hoàn thiện khung pháp lý, nâng cao trách nhiệm của nền tảng, ứng dụng công nghệ giám sát đến tăng cường năng lực tiếp nhận thông tin của người dùng, mỗi mắt xích đều giữ vai trò nhất định trong việc xây dựng môi trường số lành mạnh. Khi công nghiệp giải trí bước vào giai đoạn phát triển mới, yêu cầu không dừng ở việc xử lý vi phạm, mà còn hướng tới xây dựng một hệ sinh thái đủ năng lực bảo vệ các giá trị văn hóa trong không gian mạng. ■

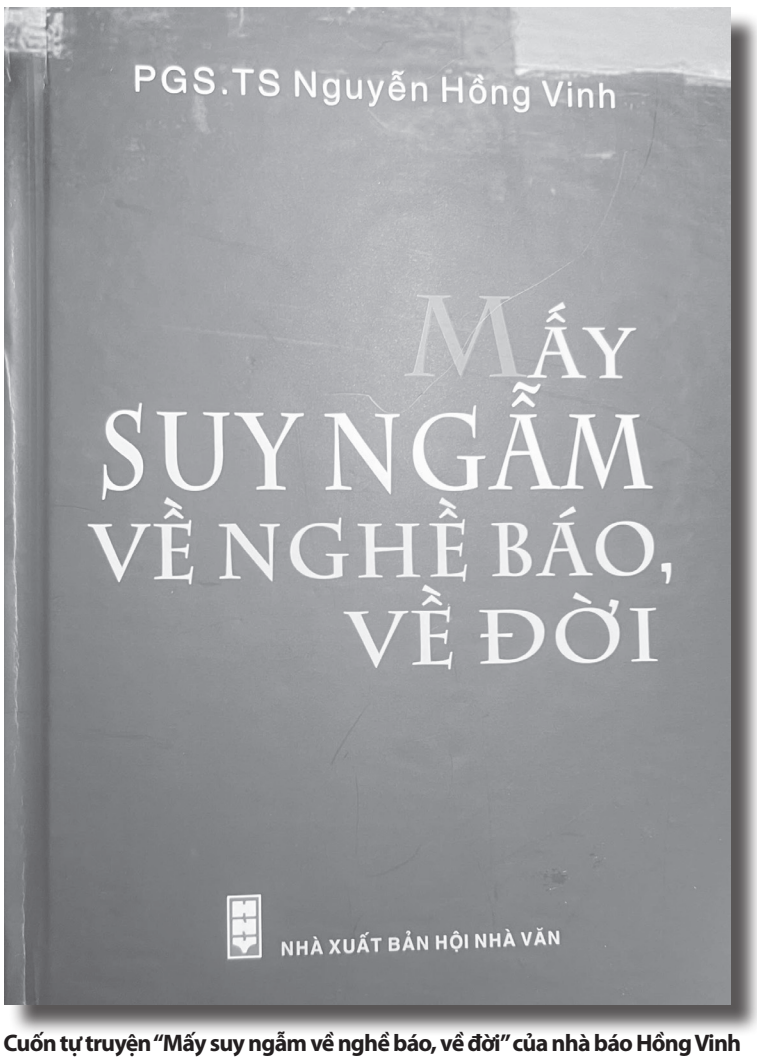
(Còn tiếp)

NHÀ BÁO HỒNG VINH:

Vài phác thảo từ mấy suy ngẫm về nghề báo, về đời

● **Nhà văn PHÙNG VĂN KHAI, Phó Tổng Biên tập Tạp chí *Văn nghệ Quân đội***

Những ngày cuối tháng 5, công việc văn chương bề bộn, nhưng rồi mạch viết vẫn liền trang. Như hoa đến kỳ hoa nở, cây đến độ quả tròn, tâm thái an yên, càng thấy được cuộc sống mỗi con người phải gắng công nhiều lắm mới thuận theo lẽ tự nhiên. Soi vào từng trang tự truyện của PGS.TS Nguyễn Hồng Vinh (nhà báo Hồng Vinh), tôi càng tâm đắc và nể phục ý chí và khát vọng cống hiến của một cây viết đã hơn 6 thập niên, để lại cho đời hàng chục tập sách nhiều thể loại…

Cuốn tự truyện "Mấy suy ngẫm về nghề báo, về đời" của nhà báo Hồng Vinh

Vài dòng khởi đầu như vậy cũng là tâm tư cá nhân tôi với nhà báo - nhà thơ Hồng Vinh - một cái tên vừa thân thương, đôi lúc tưởng như nghiêm khắc đấy, nhưng cũng rất biết trào lộng thân gần, càng là biết người biết của. Con người ấy rất biết khi nào phải nói ra, khi nào cần im lặng trong chốn trường văn trận bút mà bản thân ông luôn phải như cây trụ cột chống chịu từ muôn phía, kể cả vô vàn vinh dự hoa thảm trùng trùng đến những kê kích thị phi, Hồng Vinh chắc chắn đã quen rồi. Và với chúng tôi, nhà báo Hồng Vinh luôn như người anh lớn, người đồng nghiệp chí thiết trong nghề báo và một tấm lòng rộng mở với thơ ca nguồn cội đã cho thế hệ sau như chúng tôi thêm sự mạnh mẽ dấn bước trong nghề văn bút.

Khi đọc từng dòng, từng trang trong cuốn tự truyện *Mấy suy ngẫm về nghề báo, về đời* của nhà báo Hồng Vinh, lòng tôi hàm chứa nỗi bâng khuâng. Có lẽ nào đất nước máu thịt ruột già của chúng ta từ các cuộc chiến tranh vệ quốc đến cuối thế kỷ 20 vẫn còn rất nhiều vết thương, những vùng đất, con người, cuộc đời thăm thẳm vậy? Hồng Vinh sinh năm 1945, khi nạn đói bão bùng quật xuống dân tộc cơ hàn chịu ách nô lệ trăm năm, thì tất nhiên tuổi thơ ông và nhiều người trong chúng ta sẽ là thiếu đói, bữa sắn bữa khoai, quần thâm áo vá, chín mười tuổi đã đầu tắt mặt tối trên cánh đồng, chai sạn còn hằn in trong từng trang báo, trang văn đến hôm nay. Đất nước thật quá lạ kỳ, tôi sinh năm 1973 mà có khác gì, chín mười tuổi đã cặm cụi gánh phân, tát nước, cuốc đất, mò cua, lấm lem từng trang sách trong khói đèn dầu, ánh trăng suông. Khen rằng cha ông ta từ máu lửa rũ bùn đứng dậy sáng lòa thật đáng tự hào lắm chứ, mà sao cứ thấy tui tủi khi trong thập kỷ tám mươi, đầu những năm chín mươi thế kỷ trước, lứa chúng tôi và rộng hơn là các vùng quê trên cả nước đều thiếu đói trầm trọng. Người nông dân thuở ấy làm ra hạt thóc nhưng có mấy khi được ăn no, nghĩ sao được những điều to tát. Vậy mà Hồng Vinh vào tuổi lên mười đã phải tất bật mọi công việc từ tát gầu sòng, gầu giai, cuốc đất, xếp ải, cày bừa trong nắng gió vùng đất xã Nam Chấn, Nam Trực, Nam Định, trong gia đình có bảy anh chị em, nắng mưa dầu dãi với khoai sắn cõng cơm. Cuộc sống cơ cực trui rèn nên một Hồng Vinh sớm lam lũ, kiên cường từ tấm bé. Cái sự lam làm ấy đã giúp Hồng Vinh vượt qua mọi gian khó từ khi vào cổng trường đại học cho đến hôm nay.

Và Hồng Vinh với cái tên khi lọt lòng mẹ là Nguyễn Duy Lự đã sớm mang trong mình ý chí và khát vọng học tập làm sao thành người có ích cho gia đình và xã hội, đâu dám nghĩ đến chức này chức nọ?! Chính nền tảng gia đình nông dân mà ông được sinh ra và thực hành đúng nghĩa của con em nông dân, thấm thía hạt lúa củ khoai, thấm đẫm mồ hôi hai sương một nắng, để sau này chúng ta vui mừng có một nhà báo Hồng Vinh - mạnh mẽ và sâu sắc; một nhà thơ Hồng Vinh tình đất tình người, tình yêu sâu đậm mà bình dị đến sáng trong. Phải đi qua rất nhiều khổ đau cơ cực, thậm chí là hố gai miệng vực trong những gió nhẹ mây bông mới rèn đúc lên một Hồng Vinh như hôm nay chúng ta đang sống cùng ông. Đó chính là sự trưởng thành từ cách mạng, từ khói lửa chiến tranh, từ bao cấp quan liêu cứng nhắc trì trệ đến tận cùng và sang thời kinh tế thị trường ngang ngửa hôm nay mà ông và cả thế hệ ông có quyền tự hào.

Mới chín, mười tuổi nơi đồng đất quê hương, trong những năm cả nước sục sôi đánh Mỹ, hạt lúa củ khoai đều phải gom góp dành cho tiền tuyến phía trước, hằn sâu trong ký ức của cậu bé nhi đồng, thiếu niên Hồng Vinh là hình ảnh người cha với chiếc thuyền nan vận chuyển hàng hóa và nhân dân nơi vùng chiêm trũng. Ba sào đất cằn cỗi trên nền lò gạch cũ, bốn bề sông nước ở cái cầu Vòi - Lạc Đạo đã in hình bóng nhỏ bé mà rắn rỏi của cậu bé Hồng Vinh, khi cha mẹ đưa người con út tới đó dựng ba gian nhà nhỏ tường đất, mái rạ, lúc nào cũng như muốn sập xuống trong giông gió. Cậu bé hiếu học nơi vườn hoang ngày càng trĩu quả, như chuối, bí, bầu, mướp, bắp cải để sau này sớm đi tới góc bể chân trời Hồng Vinh vẫn chẳng thể nào quên mảnh vườn nơi lò gạch mướt mát tươi xanh ấy đã làm nên chất men say - say đời, say báo, say thơ.

Năm 1964, Hồng Vinh thi đỗ Tổng hợp Văn, lại được cử sang học chuyên ngành Sử cũng là câu chuyện rất riêng về nết đất, tính người. Với một người phẩm cách như Hồng Vinh, luôn biết nặng nhẹ, thì cái việc ông chấp hành phân công của tổ chức là lẽ đương nhiên. Sau này cũng vậy, khi ông được chọn về Báo *Nhân Dân* năm 1968 với đích thân sự tuyển trạch của nhà báo Hoàng Tùng - Tổng Biên tập, cũng chỉ có vài câu ngắn gọn, bình dị nhưng rất tinh sắc của vị nhà báo lão thành. Những năm đó, cuộc kháng chiến chống Mỹ đang bước vào giai đoạn hết sức cam go, quyết liệt và cái cách lãnh đạo Báo *Nhân Dân* phân công Hồng Vinh vào tuyến lửa Trường Sơn làm phóng viên chiến trường cũng chỉ với vài câu ngắn gọn, khẩn trương trên ghế đá gốc cây đa trụ sở tờ báo Đảng thâm nghiêm…

Chúng ta đã sớm có một thế hệ phóng viên làm báo ở chiến trường từ thời kháng chiến chống thực dân Pháp, tiếp đó, ngay từ những ngày đầu của cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, các nhà văn, nhà báo đã lập tức có mặt ở chiến trường. Nhà báo Hồng Vinh là một trong số đó. Chiến trường. Đạn bom. Sự sống và cái chết mong manh ẩn hiện. Ở lứa tuổi đôi mươi, ai cũng muốn cống hiến trí tuệ và sức lực, sẵn sàng cả máu xương của mình cho Tổ quốc. Đã có nhiều nhà văn, nhà báo hy sinh nơi tuyến đầu ác liệt như Chu Cẩm Phong, Dương Thị Xuân Quý, Nguyễn Trọng Định… nhưng tất cả càng thêm hun đúc ngọn lửa chiến đấu cho ngày thống nhất non sông. Hồng Vinh tự nhận thức sâu sắc cái cao cả của lẽ đời ấy, nên ông đã hành động nhất quán để có các tác phẩm báo chí theo hướng đó.

Tôi cũng như thế hệ sau ông chẳng ngờ được Hồng Vinh thành phóng viên chiến trường theo một cách rất "đời" như vậy. Đúng như cái cách Hồng Vinh nhớ lại dường như chẳng sót từ nào: "Một buổi sáng đầu xuân năm 1971, khi tôi vừa bước vào cổng báo, thấy Phó Tổng Biên tập, nhà văn Thép Mới vừa ở chiến trường ra, đang ngồi ghế đá dưới gốc cây đa cổ thụ, miệng ngậm thuốc lá, nét mặt trầm ngâm. Ông gọi tôi lại và nói: Có việc giao cho Vinh đây. Cậu chuẩn bị nhận nhiệm vụ mới. Hôm qua mình vừa làm việc với Tổng Biên tập Hoàng Tùng. Hiện tại ở Bộ Tư lệnh 559, ông Đồng Sỹ Nguyên là Tư lệnh và Chính ủy là ông Đặng Tính đã gặp trực tiếp và nói với mình rằng, cuộc chiến đấu hiện đang rất khó khăn, gian khổ, sự hy sinh của quân và dân ta rất lớn, song theo dõi trên báo đài, sự phản ánh cuộc chiến đấu ở đường Trường Sơn còn ít quá. Hai ông đề nghị báo cử phóng viên trực tiếp vào chiến trường tác nghiệp. Tuần sau, sẽ có chuyến xe đặc biệt của Ban Thanh niên xung phong 67 cấp tốc vào trong đó, mình đã liên hệ và cử cậu tham gia".

Hồng Vinh đã trở thành phóng viên chiến trường qua "mệnh lệnh miệng" như vậy! Không công văn, không quyết định dấu son, tự hành quân theo các việc mà bản thân tự hình dung theo nhiệm vụ cấp trên giao. Phóng viên chiến trường cận kề sống chết, ngày nào cũng chứng kiến sự hy sinh xương máu của quân và dân miền Bắc hướng về miền Nam ruột thịt đã để lại những dấu ấn sâu đậm trong trái tim chàng thanh niên 26 tuổi. Những chuyến công tác vượt qua bom vùi, đạn lấp. Người chiến sĩ nơi tuyến lửa dũng cảm vô song thì người phóng viên ở chiến trường phản ánh sao đây để xứng đáng với những hy sinh cực kỳ lớn lao và thiêng liêng ấy? Hồng Vinh đã tự đặt ra cho mình không chỉ phong cách sống, mà cả phong cách viết, còn sẵn sàng chuẩn bị sự hy sinh cho chính bản thân mình, như người anh ruột của ông - liệt sĩ Nguyễn Duy Lộ cũng vừa mới anh dũng hy sinh nơi vùng ông đang tác nghiệp.

Sau này, trong một dịp tháng bảy năm 2010 thăm nghĩa trang vùng Trị - Thiên, khi thắp hương ở Nghĩa trang Đường 9 và Nghĩa trang Quốc gia Trường Sơn, người em ruột - nhà báo Hồng Vinh, đã có vần thơ rất xúc động về người anh liệt sĩ của mình vẫn chưa tìm thấy mộ: *Tháng 7 này em lại vào Quảng Trị/ Lại qua Đường 9, Khe Sanh/ Lại dõi nhìn hàng vạn tấm bia liệt sĩ/ Khắp khởi trong lòng sẽ tìm được mộ anh…/ Trước lúc đi xa, mẹ cầm tay dặn em/ "Gắng tìm được mộ anh con nhé!"/ Năm tháng theo lời cầu mong đau đáu/ Xin mách bảo em, anh nằm nơi nao?*

Cuộc kháng chiến vĩ đại của nhân dân ta cho ngày thống nhất non sông đã có biết bao anh hùng liệt sĩ ngã xuống, đến hôm nay nhiều người còn chưa tìm thấy mộ, thậm chí dòng tên tuổi cũng mờ dần. Chúng ta càng cảm nhận sâu sắc nỗi đau thương và nhất là trách nhiệm của người còn sống, trong đó có đội quân cầm bút, với người đã khuất.

Những năm tháng ở chiến trường chính là quãng đời đẹp nhất đã tôi rèn nên ngòi bút, phong cách sống và viết Hồng Vinh. Cũng vẫn Hồng Vinh ấy đã kịp thời có mặt trong Chiến dịch Hà Nội - Điện Biên Phủ trên không trong 12 ngày đêm tháng Chạp năm 1972 với loạt bài phóng sự rực lửa căm hờn mà cũng thấm đẫm chất sử thi huyền thoại. Mỗi buổi tối trong chiến dịch 12 ngày đêm năm ấy, Hồng Vinh đều có mặt trên nóc tòa nhà Ngân hàng Nhà nước Việt Nam cao nhất thành phố Hà Nội lúc bấy giờ cùng với các chiến sĩ phòng không kiên cường chiến đấu. Mỗi khi nhìn thấy máy bay B52 rơi, có tin giặc lái Mỹ nhảy dù ở đâu, Hồng Vinh lập tức nhảy lên xe com-măng-ca cùng nhóm chiến sĩ phòng không tới đó viết bài. Và bài báo *Bắt sống giặc lái B52 trên sông Hồng* vẫn còn lưu dấu trong tâm trí nhiều người đọc.

(Xem tiếp trang 13)

Giữ một không gian tuổi thơ giữa thời đại số

THANH MAI

Nhân dịp Quốc tế Thiếu nhi 1.6, nhiều sân khấu nghệ thuật trên cả nước đồng loạt giới thiệu các chương trình dành cho trẻ em. Trong bối cảnh mạng xã hội và các nền tảng giải trí số ngày càng chiếm nhiều thời gian của khán giả nhỏ tuổi, những vở múa rối, xiếc hay nhạc kịch được đầu tư công phu đang nỗ lực kéo trẻ em trở lại với không gian nghệ thuật trực tiếp. Đằng sau mỗi suất diễn là mong muốn vun đắp tình yêu sân khấu và tạo thêm những điểm hẹn văn hóa cho tuổi thơ.

Vở kịch thiếu nhi "Chú bé người gỗ - Pinocchio" nhẹ nhàng gửi gắm những bài học về sự trưởng thành, lòng trung thực và hành trình hoàn thiện bản thân

Mang cổ tích trở lại sân khấu

Trong dịp hè 2026, Nhà hát Múa rối Việt Nam giới thiệu chương trình *Truyện cổ Andersen,* đưa những câu chuyện quen thuộc như *Nàng tiên cá, Vịt con xấu xí...* trở lại sân khấu bằng nghệ thuật múa rối kết hợp âm nhạc, ánh sáng và hiệu ứng hiện đại. Những hình tượng cổ tích được tái hiện sinh động qua chuyển động của nhân vật rối, tạo sức hút với khán giả nhỏ tuổi. Bên cạnh yếu tố giải trí, chương trình khơi gợi cho trẻ em những cảm nhận về lòng dũng cảm, tình yêu thương và hành trình trưởng thành thông qua ngôn ngữ sân khấu gần gũi.

Trong khi đó, Liên đoàn Xiếc Việt Nam giới thiệu vở *Giấc mơ tuổi thần tiên* với sự kết hợp giữa nghệ thuật xiếc, nhào lộn và các hiệu ứng công nghệ hiện đại. Trên sân khấu, câu chuyện về những siêu anh hùng bảo vệ ước mơ tuổi thơ được kể bằng những màn trình diễn giàu tính thị giác và nhịp điệu sôi động. Đáng chú ý, chương trình có sự tham gia của các em nhỏ rối loạn phổ tự kỷ đến từ Trung tâm Hỗ trợ phát triển giáo dục hòa nhập Phúc Yên. Trong vai những "siêu nhân", các em tự tin xuất hiện trước đông đảo khán giả và nhận được những tràng pháo tay cổ vũ từ khán phòng. Khoảnh khắc ấy mang đến nhiều cảm xúc, bởi phía sau mỗi phần trình diễn là hành trình nỗ lực và hòa nhập của các em.

Một hướng tiếp cận khác được Nhà hát Tuổi trẻ Việt Nam lựa chọn trong mùa hè 2026 là đưa lên sân khấu các tác phẩm như *Không gia đình, Chú bé người gỗ - Pinocchio...* Nếu *Không gia đình* dẫn dắt khán giả theo hành trình trưởng thành của cậu bé Rémi qua nhiều thử thách, thì Pinocchio được làm mới bằng nhịp kể hiện đại và gần gũi hơn với trẻ em hôm nay. Điểm chung của các tác phẩm là lựa chọn tiếp cận trẻ em bằng cảm xúc thay vì những bài học đạo đức mang tính áp đặt. Những tò mò, bốc đồng hay sai lầm của nhân vật nhỏ tuổi được đặt trong bối cảnh tự nhiên của quá trình lớn lên. Qua đó, sân khấu trở thành không gian để trẻ quan sát, đồng cảm và tự rút ra những bài học cho riêng mình.

Sự hưởng ứng của khán giả là một trong những tín hiệu tích cực đối với sân khấu thiếu nhi. Lần đầu đưa con đến Nhà hát Múa rối Việt Nam, chị Lê Thị Tuyết Nga (36 tuổi, Hưng Yên) cho biết, chị bất ngờ khi thấy con ngồi nghiêm chỉnh xem chương trình từ đầu đến cuối. Theo chị, giữa rất nhiều lựa chọn giải trí trên điện thoại và mạng xã hội, sân khấu vẫn có sức hấp dẫn riêng nhờ những cảm xúc và trải nghiệm trực tiếp. "Các con theo dõi câu chuyện rất chăm chú. Có lúc cười vui, có lúc hồi hộp theo từng nhân vật. Nhìn con tập trung suốt buổi diễn, tôi hiểu vì sao sân khấu vẫn giữ được sức hút với trẻ nhỏ", chị Nga nói.

Nỗ lực tạo dựng sân khấu thiếu nhi bền vững

Phía sau những suất diễn đông khán giả dịp hè là không ít trăn trở của các đơn vị nghệ thuật. Sân khấu thiếu nhi vẫn thiếu những tác phẩm mới có sức sống dài lâu, trong khi hoạt động biểu diễn phần lớn tập trung vào một vài thời điểm trong năm. Làm sao để trẻ em đến rạp thường xuyên hơn, thay vì chỉ xuất hiện vào những dịp đặc biệt, vẫn là câu hỏi mà nhiều nhà hát đang tìm lời giải.

Bên cạnh câu chuyện kịch bản, nhân lực sáng tạo và nguồn thu, việc giữ khán giả cũng là thách thức không nhỏ đối với sân khấu thiếu nhi. Nhiều chương trình vẫn chủ yếu xuất hiện vào dịp hè, ngày 1.6 hoặc Trung thu, trong khi sức sống của một loại hình nghệ thuật chỉ thực sự được khẳng định khi có thể duy trì sự hiện diện thường xuyên trong đời sống công chúng.

Trong khi đó, khán giả nhí hôm nay đã khác rất nhiều so với trước. Những cách kể chuyện cũ hay các tác phẩm thiếu sức hấp dẫn ngày càng khó tạo được sự quan tâm. Muốn chinh phục trẻ em, sân khấu không thể đứng yên mà phải liên tục làm mới cả nội dung lẫn phương thức thể hiện.

Từ thực tế hoạt động nhiều năm, NSƯT Nguyễn Sĩ Tiến, Giám đốc Nhà hát Tuổi trẻ Việt Nam cho rằng, sân khấu thiếu nhi cần một hướng phát triển dài hạn thay vì phụ thuộc vào các mùa cao điểm. Theo ông, khán giả nhỏ tuổi xứng đáng được tiếp cận những tác phẩm được đầu tư nghiêm túc cả về nội dung lẫn chất lượng nghệ thuật.

Bên cạnh nỗ lực của các đơn vị nghệ thuật, việc xây dựng thói quen đến rạp cho trẻ em cũng cần sự tham gia của gia đình, nhà trường và các cơ quan quản lý văn hóa. Chỉ khi sân khấu hiện diện thường xuyên hơn trong đời sống hằng ngày, loại hình nghệ thuật này mới có thể mở rộng công chúng và duy trì sức sống lâu dài.

Theo NSƯT Nguyễn Sĩ Tiến, sân khấu thiếu nhi muốn đi đường dài trước hết phải có đội ngũ sáng tạo đủ mạnh. Viết và dàn dựng cho trẻ em là công việc không dễ, bởi người làm nghề phải hiểu cách trẻ em suy nghĩ, cảm nhận và tiếp nhận câu chuyện. Vì vậy, việc tạo điều kiện để nghệ sĩ yên tâm theo đuổi lĩnh vực này là yếu tố rất quan trọng.

Ở góc độ khác, ông cho rằng, sân khấu thiếu nhi cũng cần tìm thêm những con đường mới để tiếp cận công chúng. Khi được kết nối với trường học, các hoạt động trải nghiệm hay những sản phẩm truyền thông phù hợp, sân khấu sẽ có cơ hội hiện diện thường xuyên hơn thay vì chỉ xuất hiện vào một vài dịp cao điểm trong năm. ■

Giữ trẻ em đến với nghệ thuật trong thời đại số

Theo số liệu được UNICEF dẫn lại, gần 9/10 thanh thiếu niên Việt Nam có sử dụng Internet. Mạng xã hội, video ngắn và các nền tảng trực tuyến đang trở thành một phần quen thuộc trong đời sống hằng ngày của trẻ em, kéo theo sự thay đổi trong cách giải trí và tiếp nhận thông tin.

Trong bối cảnh đó, mỗi mùa Quốc tế Thiếu nhi 1.6 vừa là dịp các nhà hát giới thiệu tác phẩm mới vừa là cơ hội để trẻ em tiếp cận những trải nghiệm ngoài màn hình. Một buổi xem múa rối, xiếc hay nhạc kịch có thể chỉ kéo dài vài giờ, nhưng đó là khoảng thời gian các em được hòa mình vào không gian nghệ thuật thực, gặp gỡ nhân vật bằng cảm xúc trực tiếp thay vì qua một thiết bị điện tử.

TP.HCM mở lớp kỹ năng sân khấu miễn phí cho học sinh

Nhà hát Kịch TP.HCM vừa thông báo mở lớp kỹ năng biểu diễn sân khấu học đường dành cho học sinh từ 8-15 tuổi. Lớp học dự kiến diễn ra từ ngày 16.6 - 31.7 tại rạp Công Nhân (phường Bến Thành) và được tổ chức hoàn toàn miễn phí cho những em nhỏ yêu thích sân khấu kịch.

Hoạt động được triển khai nhằm cụ thể hóa chủ trương phát triển sân khấu học đường theo hướng bài bản, lâu dài, góp phần bồi đắp thói quen thưởng thức nghệ thuật cho thế hệ trẻ, đồng thời tạo thêm môi trường sinh hoạt văn hóa lành mạnh cho học sinh. Thông qua sân khấu, các em có cơ hội rèn luyện kỹ năng giao tiếp, làm việc nhóm, khả năng biểu đạt cảm xúc và cảm thụ nghệ thuật.

Theo kế hoạch, học viên sẽ được tiếp cận những kiến thức, kỹ năng cơ bản của nghệ thuật kịch nói thông qua hình thức học tập gắn với trải nghiệm và thực hành. Nội dung gồm kỹ thuật biểu diễn sân khấu, tiếng nói sân khấu, hình thể và biểu cảm, kể chuyện sáng tạo, xử lý tình huống trong diễn xuất, hóa trang nhân vật và xây dựng các tiểu phẩm thiếu nhi.

Nhà hát Kịch TP.HCM kỳ vọng lớp học sẽ góp phần hình thành lực lượng học sinh có kỹ năng biểu diễn cơ bản để tham gia các hoạt động văn hóa, văn nghệ trong trường học, đồng thời tạo nguồn cộng tác viên trẻ cho các chương trình sân khấu thiếu nhi và sân khấu học đường trong thời gian tới. Tham gia giảng dạy có NSƯT Việt Hà cùng các đạo diễn, diễn viên Tuyết Mai và Hoàng Tấn.

HỒNG HẠNH

Một kỳ thi khác... bên ngoài cổng trường

● HOÀNG HƯƠNG

Khi hàng nghìn thí sinh bước vào kỳ thi tuyển sinh lớp 10 công lập tại Hà Nội, phía ngoài cổng trường là những cuộc chờ đợi căng thẳng, hồi hộp của các bậc phụ huynh. Có người thức dậy từ 3 giờ sáng đưa con vượt quãng đường hàng chục cây số, có người thuê phòng trọ gần điểm thi để con thuận tiện nghỉ ngơi, có người cẩn thận giữ giúp con chiếc điện thoại, có người chuẩn bị tấm bảng cổ vũ cho giờ tan thi... Không trực tiếp làm bài, nhưng bằng sự đồng hành và những lo toan thầm lặng, họ cũng đang tham dự một "kỳ thi" khác bên ngoài cổng trường.

Anh Hữu Thanh với tấm biển cổ vũ con gái trước cổng Trường THCS Trần Duy Hưng

Tại điểm thi Trường THCS Trần Duy Hưng, anh Bùi Đức Tính, trú tại xã Kim Anh, Hà Nội, có mặt từ rất sớm cùng con trai là Bùi Mạnh Cường. Nhà cách điểm thi khoảng 40km, nên từ 3 giờ sáng, anh đã thức dậy chuẩn bị bữa sáng cho con rồi hai bố con lên đường khi trời còn chưa rõ mặt người.

Lo đường xa có thể phát sinh ùn tắc hoặc sự cố ngoài ý muốn, anh quyết định đi sớm nhất có thể. Khi con bước vào phòng thi, anh Tính lại tất bật tìm phòng trọ để con có nơi nghỉ ngơi vào buổi trưa và tối 30.5, giữ sức cho cả ba buổi thi.

Chia sẻ với *Văn Hóa* về cậu con trai, anh Tính không giấu được niềm tự hào. Anh kể, Cường học giỏi, rất có ý thức và luôn nỗ lực trong học tập. Còn với Bùi Mạnh Cường, cha là người tuyệt vời nhất, quanh năm vất vả lo toan cho gia đình nhưng đến kỳ thi vào 10 của con thì "không có việc gì quan trọng hơn việc đưa con đi thi".

Cường cho biết, em mơ ước đỗ vào trường chuyên và coi đó là món quà ý nghĩa dành tặng bố. Giữa không khí nhộn nhịp trước giờ thi, câu chuyện của hai cha con khiến nhiều người xúc động. Đó không chỉ là hành trình chinh phục một kỳ thi, mà còn là câu chuyện về niềm tin và sự hy sinh thầm lặng của người làm cha.

Cũng tại điểm thi Trường THCS Trần Duy Hưng, chị Nguyễn Thị Ngoan, trú tại Mê Linh, Hà Nội cho biết, do nhà xa nên hai mẹ con đã thuê phòng trọ gần điểm thi từ chiều 29.5 để chủ động việc đi lại. Con gái chị là Hoàng Ngọc Diệp, đủ điều kiện tuyển thẳng vào lớp chuyên Văn của Trường THPT chuyên Hà Nội - Amsterdam, nhưng vì yêu thích môn Hóa nên em vẫn đăng ký dự thi vào lớp chuyên Hóa của trường.

Theo chị Ngoan, gia đình kỳ vọng con đạt kết quả tốt ở nguyện vọng 1 nhưng không đặt áp lực điểm số. Điều chị mong nhất là con bước vào phòng thi với tâm lý thoải mái, làm bài đúng năng lực và giữ gìn sức khỏe trong những ngày thi.

Ở cùng điểm thi này, anh Hữu Thanh đứng chờ con sau giờ làm bài với tấm bảng cổ vũ trên tay. Giữa dòng người thấp thỏm trước cổng trường, hình ảnh ấy tạo nên không khí vui vẻ hiếm hoi. Anh cho biết tấm bảng được chuẩn bị từ trước như một lời động viên dành cho con gái. "Con vào rồi, bố mẹ ở ngoài cũng hồi hộp không kém", anh nói. Điều anh mong là khi bước ra khỏi phòng thi, con sẽ bắt gặp ngay nụ cười của gia đình và bớt đi phần nào áp lực.

Không riêng gì anh Thanh, nhiều phụ huynh khác cũng thấp thỏm chờ đợi bên ngoài cổng trường. Người đứng nép dưới bóng cây tránh nắng, người tranh thủ hỏi thăm nhau về lịch thi, đường đi hay điểm chuẩn các năm trước. Có người cố giữ vẻ bình thản nhưng ánh mắt đau đáu vẫn hướng về phía bên trong. Những phút cuối của giờ thi dường như trôi chậm hơn đối với những người đang đứng chờ ngoài cổng trường.

Tại điểm thi Trường THCS Ngô Sỹ Liên, phường Cửa Nam, chị Phạm Thu Hương chia sẻ, sáng 30.5, cả gia đình dậy sớm chuẩn bị cho con đầy đủ giấy báo dự thi, căn cước công dân và các vật dụng cần thiết. Trước giờ vào phòng thi, chị dặn đi dặn lại con đọc kỹ đề, làm bài cẩn thận và giữ tâm lý bình tĩnh.

Để tránh những sơ suất không đáng có, chị Hương cầm điện thoại giúp con ngay từ nhà. Theo chị, trong lúc vội vàng đến điểm thi, cả phụ huynh lẫn học sinh đều có thể quên những chi tiết nhỏ, trong khi điện thoại là vật dụng tuyệt đối không được mang vào phòng thi. Với chị, cẩn thận thêm một chút vẫn hơn để xảy ra sự cố ngoài ý muốn.

Tại điểm thi Trường THPT Trần Phú, chị Hà, trú tại phường Gia Thụy cho biết, dù luôn cố gắng giữ bình tĩnh trước mặt con nhưng bản thân chị vẫn không tránh khỏi cảm giác hồi hộp. Theo chị, trong những ngày thi, điều gia đình quan tâm nhất là giúp con giữ tâm lý thoải mái. Chị không đặt áp lực về điểm số, chỉ mong con ăn uống, nghỉ ngơi hợp lý và bước vào phòng thi với sự tự tin.

Cũng tại Trường THPT Trần Phú, ông Trọng (Hoàn Kiếm, Hà Nội) đưa cháu trai đến điểm thi với tâm thế khá thoải mái. Ông cho biết cháu đã chuẩn bị nghiêm túc trong suốt thời gian dài nên giờ chỉ cần giữ sự tự tin và bình tĩnh khi làm bài. Theo ông, kỳ thi là dịp để học sinh thể hiện những gì đã tích lũy sau nhiều năm học tập. Kết quả dù thế nào cũng chỉ là một chặng trên hành trình phía trước, bởi các cháu vẫn còn nhiều hướng đi để lựa chọn.

Tiếng trống báo hết giờ làm bài vang lên, cánh cổng trường mở ra, những gương mặt học sinh lần lượt xuất hiện sau nhiều giờ căng thẳng. Giữa dòng người ấy, các bậc phụ huynh nhanh chóng nhận ra con mình chỉ bằng một ánh nhìn. Có người hỏi vội "Làm bài được không con?", có người đưa ngay chai nước đã chuẩn bị sẵn, có người cầm chiếc quạt giấy quạt mát cho con giữa cái nắng oi ả đầu hè. Kỳ thi rồi sẽ khép lại, điểm số sẽ được công bố, nhưng hình ảnh những người cha, người mẹ lặng lẽ đứng ngoài cổng trường, dõi theo từng bước chân của con, có lẽ sẽ còn ở lại lâu hơn trong ký ức của nhiều người. ■

Vài phác thảo...

(Tiếp theo trang 11)

Đất nước hòa bình, nhà báo Hồng Vinh lại sớm có mặt ở Trường Sa - quần đảo thiêng liêng của Tổ quốc từ những năm 1982 trên con tàu nhỏ bé nhưng kiên cường vượt qua mọi sóng dữ trong mùa mưa bão để đến với cán bộ, chiến sĩ nơi gặp khó khăn thiếu thốn trăm bề. Ngày đó, các đảo nổi, đảo chìm mà nhà báo Hồng Vinh đặt chân đến cái gì cũng thiếu. Việc xây đảo chủ yếu bằng sức người. Những đôi vai lính in hằn vết cứa của đá hồng, bê tông, sắt thép trong nắng gió Trường Sa. Câu chuyện của người lính đảo ùa vào mọi ngóc ngách tâm hồn, hiện ra thô ráp đến rơi nước mắt. Nhà báo Hồng Vinh tác nghiệp trong sự xúc động và sẻ chia cao độ với người lính đảo. Nhưng ngày đó, để chuyển tin bài kịp thời về đất liền không phải dễ vì chưa có Internet. Vậy mà Hồng Vinh cùng lớp nhà báo đầu tiên đến với quần đảo Trường Sa đầu những năm tám mươi thế kỷ trước đã vượt qua mọi khó khăn, thử thách, có những bài báo, trang văn, hình ảnh chân thực và sinh động còn lưu giữ tới hôm nay.

Nhà báo Hồng Vinh sau này với cương vị là Ủy viên Trung ương Đảng khóa VIII và khóa IX; hai khóa là đại biểu Quốc hội… thì vẫn là nguyên ở đó con người trách nhiệm, siêng năng, sâu sắc, chân thành, ôm chứa nhân văn. Từ Tổng Biên tập Báo *Nhân Dân*, giữa năm 2001, ông được Bộ Chính trị điều động đảm nhiệm cương vị Phó Trưởng ban Thường trực Ban Tư tưởng - Văn hóa Trung ương…, ông lần lượt vượt qua những áp lực từ công việc chỉ đạo và quản lý báo chí - xuất bản thời hội nhập. Những điều cần viết về những công việc đa dạng, phong phú, phức tạp thời kỳ mới, thêm một lần thử thách bản lĩnh chính trị và kinh nghiệm nghiệp vụ mà ông đã được tích lũy, trải nghiệm gần nửa thế kỷ đã giúp Hồng Vinh trụ vững và vinh dự được Đảng, Nhà nước tôn vinh là Nhà báo lão thành tiêu biểu nhân kỷ niệm 100 năm Ngày Báo chí Cách mạng Việt Nam vừa qua.

Niềm vinh dự ấy càng thúc giục ông đào sâu suy ngẫm để tìm cách giải quyết hài hòa giữa bản lĩnh chính trị của người cầm bút trong kỷ nguyên dân tộc vươn mình với năng lực nắm bắt thực tiễn vô cùng sôi động; giữa ý chí và khát vọng; giữa ước mơ và thực tiễn của cuộc sống đa dạng, đa chiều… Nói cách khác là ý thức vượt lên chính mình trong từng bài viết, từng tập sách sẽ tiếp tục được xuất bản sau này. Tôi trân trọng coi đó là những "thông điệp" tâm huyết mà nhà báo Hồng Vinh muốn gửi gắm qua cuốn tự truyện về nghề báo và lẽ sống của người cầm bút hôm nay. **P.V.K**

U19 VIỆT NAM THAM DỰ GIẢI U19 ĐÔNG NAM Á 2026:

Áp lực và kỳ vọng

BẢO ANH

Vào lúc 16h chiều nay 1.6, đội tuyển U19 Việt Nam sẽ bước vào hành trình thi đấu Giải vô địch U19 Đông Nam Á 2026 diễn ra ở Indonesia gặp U19 Timor Leste tại lượt trận ra quân bảng A. Chắc chắn mục tiêu trước mắt của thầy trò HLV Yutaka Ikeuchi là một chiến thắng để hướng đến việc vượt qua vòng bảng, xa hơn là danh hiệu cao nhất giải. Đó cũng là kỳ vọng của người hâm mộ sau những thành công liên tiếp của các đội tuyển bóng đá Việt Nam trong thời gian qua.

Thầy trò HLV Yutaka Ikeuchi sẽ đối diện với nhiều áp lực nhưng đó cũng là động lực để họ hướng đến mục tiêu giành thành tích cao tại giải

Sẵn sàng cho thử thách

Tại giải năm nay, U19 Việt Nam nằm tại bảng A cùng Indonesia, Timor Leste và Myanmar. Đây chắc chắn là một bảng đấu khó khi có sự góp của chủ nhà Indonesia, trong khi Myanmar chưa bao giờ là đối thủ dễ chịu. Khó khăn càng lớn hơn cho các cầu thủ trẻ Việt Nam khi giải đấu chỉ lấy 3 đội đứng đầu ở 3 bảng cùng đội xếp thứ hai có thành tích tốt nhất vào bán kết. Đánh giá về các đối thủ, HLV Yutaka Ikeuchi cho rằng chủ nhà Indonesia sẽ là thử thách lớn nhất của U19 Việt Nam ở vòng bảng. "Chắc chắn Indonesia là đối thủ rất mạnh. Mục tiêu của chúng tôi vẫn là cố gắng tiến sâu nhất có thể và đạt thứ hạng cao nhất tại giải", HLV người Nhật Bản khẳng định.

U19 Việt Nam đã sẵn sàng đối diện với những thử thách tại giải. Lịch thi đấu ủng hộ thầy trò HLV Yutaka Ikeuchi khi họ sẽ gặp các đối thủ có độ khó tăng dần, bắt đầu từ Timor Leste (ngày 1.6) Myanmar (4.6) và Indonesia (7.6). Nhưng điều quan trọng nhất là U19 Việt Nam đã có sự chuẩn bị kỹ lưỡng cho giải đấu tại "xứ Vạn đảo". U19 Việt Nam vừa trở về sau chuyến tập huấn tại Nhật Bản kéo dài từ ngày 14 - 24.5. Trong thời gian này, thầy trò HLV Yutaka Ikeuchi đã thi đấu 4 trận giao hữu với các "quân xanh" gồm U20 và U22 của ĐH Shizuoka Sangyo, ĐH Tokai Gakuen cùng đội B của CLB Shimizu S-Pulse. Các trận đấu tập này được đánh giá mang ý nghĩa chuyên môn quan trọng trong quá trình rà soát lực lượng, hoàn thiện lối chơi và nâng cao khả năng thích nghi cường độ thi đấu quốc tế.

Việc cọ xát với các đội bóng giàu thể lực, tốc độ và tổ chức chiến thuật tốt giúp các cầu thủ trẻ tích lũy thêm kinh nghiệm, đồng thời tạo cơ sở để Ban huấn luyện đánh giá, lựa chọn đội hình tối ưu. HLV Yutaka Ikeuchi đánh giá cao ý nghĩa chuyên môn từ các trận đấu tập này khi U19 Việt Nam được cọ xát với những đối thủ mạnh cả về thể lực lẫn kỹ năng, qua đó giúp các cầu thủ tích lũy thêm kinh nghiệm và nâng cao bản lĩnh thi đấu.

Trước thềm giải đấu, Ban huấn luyện tập trung nâng cao trình độ chuyên môn, hoàn thiện khả năng vận hành chiến thuật và giúp các cầu thủ thích nghi với triết lý bóng đá mà đội hướng tới. Theo HLV Yutaka Ikeuchi, các cầu thủ U19 Việt Nam đã có sự tiến bộ rõ rệt trong việc tiếp cận phong cách chơi bóng và yêu cầu chiến thuật mà Ban huấn luyện đề ra. Nhà cầm quân người Nhật Bản khẳng định, với sự chuẩn bị kỹ lưỡng về chuyên môn và tâm lý, U19 Việt Nam đang hướng tới mục tiêu thi đấu đạt thành tích tốt nhất, tạo nền tảng cho các mục tiêu dài hạn, trong đó có Vòng loại U20 châu Á vào đầu tháng 9.

Kỳ vọng đi đôi với áp lực

Trước ngày U19 Việt Nam lên đường sang Indonesia làm nhiệm vụ, lãnh đạo Liên đoàn Bóng đá Việt Nam (VFF) đã có buổi gặp mặt, động viên và giao nhiệm vụ cho đội. Lãnh đạo VFF cũng kỳ vọng U19 Việt Nam sẽ tiếp nối thành công của các đội tuyển trẻ cho đến ĐTQG trong hai năm vừa qua, tiếp tục khẳng định hình ảnh và vị thế của bóng đá Việt Nam ở đấu trường khu vực và châu lục. Đây cũng là mong muốn của tất cả người hâm mộ bóng đá nước nhà với thầy trò HLV Yutaka Ikeuchi.

Đội U17 Việt Nam vừa tạo tiếng vang lớn khi vô địch Giải U17 Đông Nam Á 2026, đặc biệt là giành tấm vé lịch sử tham dự VCK FIFA U17 World Cup 2026. Trước đó, đội U23 quốc gia vô địch Đông Nam Á 2025, giành HCĐ tại VCK U23 châu Á 2026, trong khi ĐTQG giành quyền tham dự VCK Asian Cup 2027 và vô địch ASEAN Cup 2024. Những thành tích vang dội này vừa là động lực nhưng cũng là áp lực cho U19 Việt Nam trong mục tiêu tiếp nối thành công của các đội tuyển bóng đá nước nhà. Sau những dấu ấn đáng tự hào ấy, các đội tuyển trẻ Việt Nam trong tương lai chắc chắn sẽ nhận được nhiều sự kỳ vọng hơn từ người hâm mộ.

Chắc chắn sự kỳ vọng và áp lực dành cho thầy trò HLV Yutaka Ikeuchi tại Giải U19 Đông Nam Á là không hề nhỏ. Thậm chí, áp lực càng lớn hơn khi thành tích của các đội U19/20 trong gần 10 năm qua tại sân chơi khu vực và châu lục không hề nổi bật. Từ sau thành công của đội U20 quốc gia với lứa Quang Hải, Hoàng Đức, Văn Hậu, Đình Trọng, Tiến Linh… tham dự U20 World Cup 2017, thì các lứa sau của đội U19/20 chưa để lại nhiều dấu ấn. Nên nhớ rằng, thành tích tốt nhất của U19 Việt Nam tại sân chơi khu vực là chức vô địch đã diễn ra cách đây 19 năm.

Dẫu vậy, áp lực đôi khi cũng là động lực để các cầu thủ trưởng thành. Một giải đấu lớn như U19 Đông Nam Á sẽ là cơ hội để các tài năng trẻ chứng minh năng lực, bản lĩnh và khát vọng cống hiến. Điều quan trọng nhất với U19 Việt Nam lúc này không phải là những lời tung hô hay sự so sánh, mà là tinh thần thi đấu, sự đoàn kết và khát khao vượt qua giới hạn bản thân. Hành trình phía trước chắc chắn không dễ dàng và các cầu trẻ U19 Việt Nam cần thời gian để chứng minh bản thân. Nếu biết biến áp lực thành động lực, U19 Việt Nam hoàn toàn có thể tạo nên những dấu ấn mới cho bóng đá nước nhà tại giải đấu lần này. ■

Vinh dự đặc biệt cho thể thao trí tuệ

Thể thao trí tuệ Việt Nam đang bước vào giai đoạn phát triển đầy hứa hẹn khi liên tiếp ghi nhận những cột mốc lịch sử trên đấu trường quốc tế. Hai đại kiện tướng hàng đầu của cờ vua Việt Nam là Lê Quang Liêm và Lê Tuấn Minh vừa giành quyền tham dự hai sự kiện esports danh giá nhất thế giới năm 2026 gồm Esports World Cup (EWC) và Esports Nations Cup (ENC).

Kỳ thủ số 1 Việt Nam Lê Quang Liêm tiếp tục ghi dấu ấn mạnh mẽ trong sự nghiệp khi trở thành kỳ thủ Việt Nam đầu tiên đủ điều kiện tham dự EWC 2026 - giải đấu được xem là "World Cup của thể thao điện tử", diễn ra vào tháng 7 ở Saudi Arabia. Suất tham dự của anh được xác lập thông qua thành tích xếp thứ 3 vòng loại khu vực, nơi quy tụ hàng loạt kỳ thủ hàng đầu thế giới.

Trước khi bước vào hành trình tại EWC, Quang Liêm sẽ tranh tài tại ASEAN Esports Chess - giải đấu quy tụ 11 kỳ thủ mạnh nhất Đông Nam Á và các khách mời chất lượng. Đây được xem là bước chạy đà quan trọng để anh chuẩn bị cho những thử thách lớn hơn ở đấu trường thế giới.

Trong khi đó, Lê Tuấn Minh cũng tạo nên dấu mốc đáng tự hào khi được Ban tổ chức ENC 2026 thông báo lựa chọn đại diện cho Việt Nam tham dự giải đấu tại Saudi Arabia vào đầu tháng 8. ENC 2026 là giải đấu siêu hạng quy tụ 128 kỳ thủ hàng đầu thế giới, với tổng giá trị giải thưởng lên đến 600.000 USD. Để có mặt tại sự kiện danh giá này, Tuấn Minh đã tích lũy tổng cộng 24 điểm từ vị trí thứ 15 tại bảng xếp hạng Champions Chess Tour. Thành tích ấy giúp anh trở thành kỳ thủ đầu tiên của Việt Nam giành vé tham dự trực tiếp ở bộ môn cờ vua tại một giải esports tầm cỡ thế giới.

Sau Lê Quang Liêm và Nguyễn Ngọc Trường Sơn, Lê Tuấn Minh hiện là kỳ thủ tiêu biểu của thế hệ mới cờ vua Việt Nam. Kỳ thủ sinh năm 1996 từng ghi dấu ấn mạnh mẽ trên đấu trường quốc tế với 3 HCV tại các kỳ SEA Games 31 và 33, HCĐ cá nhân tại Olympiad 2024, cùng nhiều lần khoác áo ĐTQG chinh chiến tại ASIAD và các giải lớn khác.

Sự hiện diện của Tuấn Minh và Quang Liêm tại các giải đấu esports hàng đầu thế giới không chỉ mang ý nghĩa thành tích cá nhân. Đây còn là minh chứng cho sự hội nhập mạnh mẽ của cờ vua Việt Nam vào xu hướng thể thao hiện đại, nơi ranh giới giữa thể thao truyền thống và esports ngày càng được xóa nhòa. Những cột mốc lịch sử ấy đang mở ra kỳ vọng lớn cho tương lai của thể thao trí tuệ Việt Nam. Với nền tảng chuyên môn vững chắc, cùng sự đầu tư ngày càng bài bản, cờ vua Việt Nam hoàn toàn có cơ sở để hướng tới những thành công lớn hơn trên bản đồ thể thao trí tuệ thế giới.

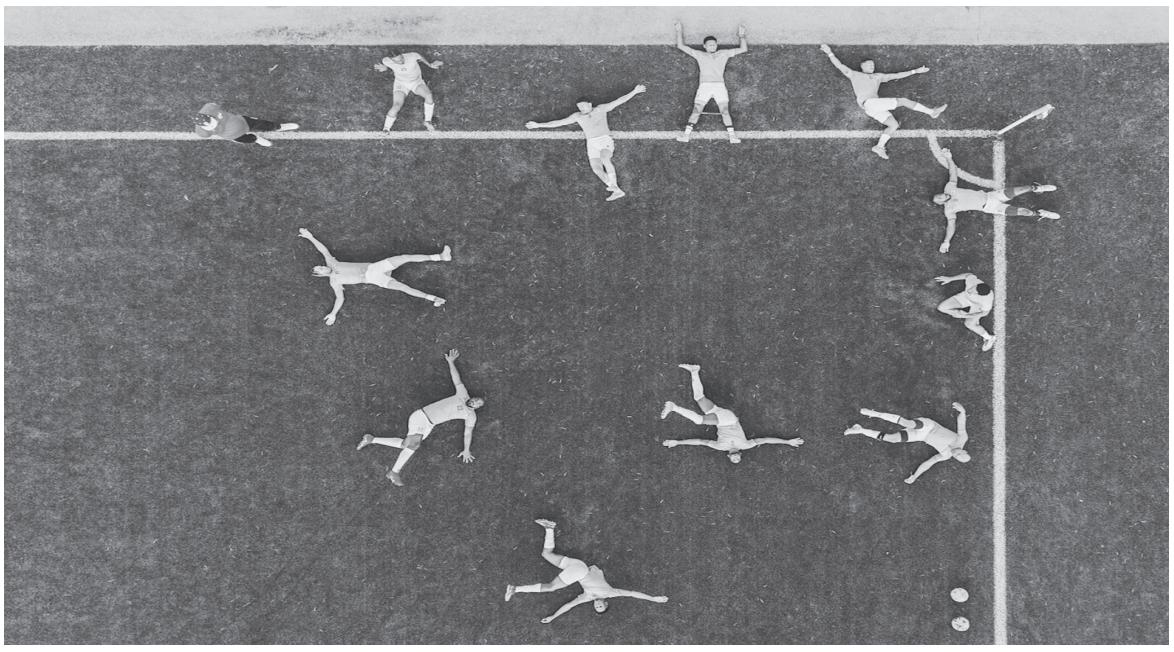
HOÀNG ANH

CURACAO:

Từ hòn đảo buôn nô lệ đến tấm vé dự World Cup

● KHẢI HƯNG

Khi thành lập đội tuyển quốc gia vào năm 2011, Curacao hầu như không đủ tiền trang trải chi phí tham dự các trận đấu. Chỉ 15 năm sau, quốc đảo vỏn vẹn 156.000 dân này giành vé dự World Cup, trở thành quốc gia nhỏ nhất từng tham gia ngày hội bóng đá lớn nhất hành tinh.

Các cầu thủ Curacao ăn mừng giành vé dự World Cup

Hòn đảo của bóng chày, nô lệ và samba nhà hàng xóm

Curacao nằm cách bờ biển Venezuela khoảng 65 km, thuộc vùng biển Caribbean, với 156.000 dân và… 28 câu lạc bộ bóng đá nam. Suốt 150 năm cho đến năm 1815, hòn đảo này là trung tâm buôn bán nô lệ của người Hà Lan. Sau đó gia nhập Antilles thuộc Hà Lan. Năm 2010 trở thành quốc gia tự trị trong Vương quốc Hà Lan - nhưng vẫn chưa phải quốc gia độc lập hoàn toàn. Và trong các kỳ World Cup trước, người dân Curacao treo cờ Brazil, Argentina hay Hà Lan bên ngoài cửa sổ. Họ hâm mộ đội tuyển của người khác vì đội tuyển của mình chưa có mặt.

Trong bối cảnh ấy, đội bóng đá quốc gia Curacao ra đời năm 2011 với sứ mệnh nghe có vẻ đơn giản nhưng thực ra rất phức tạp đó là tìm kiếm những cầu thủ chuyên nghiệp gốc Curacao đang chơi bóng tại Hà Lan và thuyết phục họ khoác áo quê hương. Vấn đề là liên đoàn bóng đá hòn đảo thời đó không đủ tiền mua vé máy bay cho cầu thủ đến thi đấu.

Năm 2016, tiền vệ Leandro Bacuna được chiêu mộ vào đội tuyển bởi HLV đương thời Patrick Kluivert - tiền đạo lừng lẫy một thời của bóng đá Hà Lan và có mẹ là người Curacao. Bacuna nhớ lại: "Hồi đó không có nhiều cầu thủ đỉnh cao". Ông và thủ thành Eloy Room bắt đầu đi vận động những đồng hương đang chơi bóng tại Hà Lan.

Nhưng Eloy Room đặt ra một ranh giới: "Tôi luôn nói với các cầu thủ rằng tôi sẽ không quỳ xuống để thuyết phục bất kỳ ai. Anh phải muốn chơi cho Curacao. Anh phải có trái tim để chơi cho hòn đảo này". Những cái tên xuất sắc nhất trong thế hệ cầu thủ gốc Curacao - Jurrien Timber của Arsenal, người anh em sinh đôi Quinten Timber của Olympique Marseille, Jorrel Hato của Chelsea - đều chọn khoác áo Hà Lan. Đó là lựa chọn dễ hiểu, dù khó chấp nhận.

Năm 2023, khi giải vô địch quốc gia còn đang đình chỉ, các CLB địa phương đến gặp Gilbert Martina và đề nghị ông làm chủ tịch liên đoàn. Martina - khi đó đang là Giám đốc điều hành Trung tâm Y tế Curacao - đem câu hỏi về nhà. "Tôi bàn với "bà hoàng" ở nhà", ông kể lại với nụ cười. "Ban đầu bà ấy nói tuyệt đối không. Nhưng tôi linh cảm rằng Curacao sẽ vượt qua vòng loại và chúng tôi phải làm mọi thứ để đạt điều đó".

Ông thuyết phục được vợ. Rồi ông thuyết phục được Corendon - tập đoàn du lịch lớn - trở thành nhà tài trợ chính. Và cùng nhau, họ đi đến kết luận: Cần một cái tên lớn trên ghế HLV để thu hút cả cầu thủ lẫn nhà tài trợ.

Cái tên đó là Dick Advocaat - "Vị tướng nhỏ" người Hà Lan 78 tuổi từng dẫn dắt đội tuyển Hà Lan, Nga, Iraq và CLB Glasgow Rangers. Martina vẫn hay trêu ông: "Anh không phải lựa chọn đầu tiên của tôi". Louis van Gaal từ chối lịch sự - ông chỉ trở lại với đội tuyển nào có thể vô địch World Cup. HLV Fred Rutten nhận lời rồi rút lui. Cuối cùng, người đại diện của Advocaat gọi điện chào hàng.

Và Advocaat đã thay đổi tất cả. Room nói: "Tôi nghĩ nếu Dick Advocaat gọi điện cho bạn, bạn sẽ nghe máy". Ông vẽ ra một con đường khả thi đến World Cup: Giải đấu được mở rộng lên 48 đội, Mỹ - Canada - Mexico đã tự động giành vé chủ nhà, vùng Bắc và Trung Mỹ - Caribbean ít cạnh tranh hơn bao giờ hết. Ngay cả trước khi vòng loại bắt đầu, các cầu thủ đã nói với nhau: "Đây là số phận của chúng ta".

Đêm ở Kingston và những giọt nước mắt trên đường về

Trận cuối vòng loại: Curacao gặp Jamaica tại Kingston. Chỉ cần một trận hòa là đủ để đặt chân vào World Cup lần đầu lịch sử. Nhưng ngay trước trận đấu, Advocaat nhận tin con gái bệnh nặng và bay về Hà Lan. Các cầu thủ họp lại và đưa ra quyết định chung đó là chiến đấu vì người thầy. Room đứng trong khung thành và giữ sạch lưới 90 phút. Jamaica đá trúng xà ngang ba lần. Jamaica được hưởng một quả phạt đền trong giờ bù - rồi VAR hủy bỏ.

Còi mãn cuộc. Curacao vào World Cup. Ở Hà Lan, Advocaat ngồi trước màn hình TV và gào lên trong căn phòng yên tĩnh. Ông sau này gọi đây là "điều điên rồ nhất tôi từng đạt được trong sự nghiệp HLV".

Ngày các cầu thủ trở về Curacao, người dân đã xếp hàng dọc các con đường từ buổi trưa - dù máy bay không hạ cánh mãi đến chiều muộn. Martina, người đứng trong đám đông đó, chỉ có thể nói một câu: "Nước mắt. Nước mắt. Những giọt nước mắt hạnh phúc".

Ngày 14.6.2026, Curacao sẽ ra sân tại World Cup 2026 - đối đầu với đội bóng bốn lần vô địch thế giới Đức, trong trận mở màn. Tiếp đó là Ecuador và Bờ Biển Ngà. Tổ chức phân tích dữ liệu Opta tính xác suất vô địch World Cup của Curacao là 0%. Không phải mọi câu chuyện cổ tích đều cần chiếc cup vàng để trở thành cổ tích. Đôi khi, chỉ cần đặt chân vào sân khấu - dù chỉ một lần, dù chỉ ba trận vòng bảng - đã là điều mà 156.000 con người trên một hòn đảo nhỏ giữa biển Caribbean sẽ kể cho con cháu nghe đến hết cuộc đời.

Bacuna, đội trưởng 34 tuổi đang chơi cho một CLB nhỏ ở Thổ Nhĩ Kỳ, nói trước giải đấu: "Sẽ có rất nhiều ánh mắt dõi theo. Nếu số phận dành cho bạn, thì nó sẽ đến với bạn".

Kluivert - người con của Curacao từng dẫn dắt đội tuyển và giờ ngồi nhìn học trò bước lên sân khấu lớn - nói thật: "Không có Hà Lan, Curacao sẽ không bao giờ đến được World Cup. Nhưng những cầu thủ giỏi nhất sẽ luôn chọn chơi cho Hà Lan". Đó là sự thật. Nhưng cũng là lý do để câu chuyện này đẹp hơn - bởi vì Curacao đã làm được điều kỳ diệu không phải nhờ những người giỏi nhất, mà nhờ những người nhiệt huyết vì đảo quốc bé nhỏ này nhất. Và ở đó, trên đảo nhỏ nơi trẻ con đá bóng chân trần dưới ánh mặt trời Caribe, nơi người ta từng treo cờ Argentina và Brazil mỗi kỳ World Cup - lần này, họ sẽ treo cờ của chính mình. ■

Lại Lý Huynh thua cả bốn ván tại giải Xuân Khâu Đại Diệp

Đương kim vô địch thế giới Lại Lý Huynh thua cả bốn ván tại giải Xuân Khâu Đại Diệp, nên sớm bị loại.

Xuân Khâu Đại Diệp là hệ thống giải cờ tướng Trung Quốc, mời sáu kỳ thủ hàng đầu, được tổ chức vài lần mỗi năm. Các kỳ thủ được chia làm hai bảng, mỗi bảng ba người, đấu luân phiên trong bảng. Kỳ thủ thua bốn ván sẽ bị loại. Lại Lý Huynh từng được mời dự giải này tháng 1.2026, nhưng anh thua cả bốn ván. Cục diện lần này cũng không khác nhiều, Lại Lý Huynh được xếp vào bảng có Tào Nham Lỗi và Vương Vũ Bác. Ở ván đầu tiên, kỳ thủ sáu lần vô địch quốc gia cầm quân đen, chơi ngang ngửa Nham Lỗi nhưng để mất quân ở thời khắc quyết định và thất bại. Đến ván hai, Lại Lý Huynh sớm rơi vào thế yếu khi gặp Vũ Bác và thất bại. Ở ván ba, kỳ thủ 36 tuổi tiếp tục thua Nham Lỗi vì hết thời gian. Tại ván bốn anh tiếp tục thua Vũ Bác.

T.KHÔI

CLB Đồng Tháp chia tay sân Cao Lãnh

CLB Đồng Tháp đã chơi trận cuối cùng trên sân nhà mùa giải 2025 - 2026, trước đối thủ Đại học Văn Hiến ở Giải hạng Nhất quốc gia. Hai đội không còn mục tiêu cụ thể nào trên bảng xếp hạng. Đồng Tháp an toàn trụ hạng với 21 điểm, còn CLB Đại học Văn Hiến không thể vươn lên tốp trên với 25 điểm. Chính vì vậy mà chỉ có một bàn thắng được ghi trong suốt 90 phút chính thức cho Đồng Tháp.

Giành chiến thắng trong trận đấu cuối cùng trên sân nhà, nhưng các thành viên đội bóng vẫn ngậm ngùi tiếc nuối bởi lẽ rất có thể đây là trận đấu cuối cùng của CLB trên sân Cao Lãnh. Cụ thể, sân vận động Mỹ Trà (thường được gọi là sân Cao Lãnh) ở địa chỉ 140 Lê Duẩn, phường Mỹ Trà, tỉnh Đồng Tháp, đã được đấu giá khai thác tài sản công. CLB Đồng Tháp chưa có kế hoạch tiếp tục thuê sân Cao Lãnh, hoặc đăng ký làm sân nhà cho mùa Giải hạng Nhất 2026 - 2027.

T.BÌNH

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

Quốc tế nỗ lực ngăn chặn dịch Ebola

● HỒNG NHUNG

Đợt bùng phát Ebola mới tại Cộng hòa Dân chủ Congo (CHDC Congo) đang khiến cộng đồng quốc tế lo ngại về nguy cơ dịch bệnh lan rộng. Nhiều quốc gia đã nhanh chóng triển khai các biện pháp kiểm soát và hỗ trợ khẩn cấp nhằm ngăn chặn sự lây lan của virus cũng như giảm thiểu tác động của cuộc khủng hoảng y tế đang diễn ra.

Lực lượng y tế tiến hành khử trùng sau khi tiếp xúc với người nhiễm Ebola tại CHDC Congo Ảnh: REUTERS

Tổ chức Y tế thế giới (WHO) ghi nhận diễn biến dịch bệnh Ebola tại CHDC Congo đang tiếp tục diễn biến phức tạp, khi số ca mắc gia tăng và nguy cơ lây lan mạnh qua biên giới. Theo Trung tâm Kiểm soát và Phòng ngừa dịch bệnh châu Phi (Africa CDC), kể từ khi CHDC Congo công bố bùng phát dịch Ebola vào ngày 15.5 đã ghi nhận hơn 1.000 ca nghi nhiễm và hàng trăm trường hợp tử vong.

Đáng lo ngại hơn, đợt bùng phát này do chủng Bundibugyo hiện chưa có vắc xin hay phương pháp điều trị đặc hiệu. Trong khi đó, CHDC Congo hiện vẫn chưa bảo đảm đầy đủ trang thiết bị y tế, vật tư bảo hộ và nguồn lực cần thiết để ứng phó hiệu quả với đợt bùng phát Ebola mới. Hiện có ít nhất 11 quốc gia châu Phi được đánh giá đối mặt nguy cơ cao chịu tác động từ dịch bệnh Ebola, bao gồm Kenya, Rwanda, Nam Sudan, Tanzania và Ethiopia. Nếu nguồn viện trợ quốc tế không kịp thời thì nguy cơ dịch bệnh tiếp tục lan rộng là rất lớn. WHO xếp đợt dịch Ebola do chủng Bundibugyo gây ra tại CHDC Congo lần này vào nhóm "Tình trạng khẩn cấp y tế công cộng gây quan ngại quốc tế".

Các biện pháp ứng phó dịch Ebola ở CHDC Congo hiện cũng được đánh giá chậm trễ, khiến nhân viên y tế đang phải chạy đua để truy vết mức độ lây lan dịch bệnh. Các chuyên gia lo ngại khả năng lặp lại đợt bùng phát Ebola nghiêm trọng nhất trong lịch sử, khi dịch lây lan khắp Tây Phi từ năm 2014 đến 2016 và gây ra hơn 11.000 ca tử vong.

Sau tuyên bố khẩn cấp của WHO về dịch Ebola, nhiều quốc gia đã kích hoạt các biện pháp phòng ngừa trước khi nguy cơ dịch vượt ra ngoài biên giới khu vực.

Tại Trung Đông, Jordan cùng Bahrain dừng tiếp nhận hành khách từ các nước châu Phi đang có dịch. Các nước láng giềng như Kenya cũng kích hoạt cơ sở cách ly biên giới và giao Viện Y tế Công cộng Quốc gia tăng cường sàng lọc. Từ ngày 25.5, chính phủ Uganda thực hiện đóng cửa biên giới với CHDC Congo trong 4 tuần, đồng thời yêu cầu người nhập cảnh cách ly 21 ngày.

Tại Mỹ, chính quyền Tổng thống Donald Trump tuyên bố sẽ không để các trường hợp nhiễm Ebola nhập cảnh vào nước này. Washington công bố lệnh cấm tạm thời đối với những người không mang hộ chiếu Mỹ đã đến Congo, Uganda hoặc Nam Sudan trong vòng 21 ngày trước đó, đồng thời đưa toàn bộ công dân Mỹ từ vùng dịch về khu vực chỉ định để đo thân nhiệt và theo dõi y tế.

Ngoài ra, Canada đã áp dụng biện pháp cấm nhập cảnh 90 ngày đối với người đến từ những quốc gia trên và buộc công dân cách ly 21 ngày. Mexico cũng siết chặt quy trình sàng lọc sân bay, khuyến cáo người dân tránh đến CHDC Congo, đồng thời yêu cầu hành khách từ vùng dịch cách ly 21 ngày.

Ở châu Á, Ấn Độ nhanh chóng triển khai hệ thống giám sát tại những cửa khẩu lớn và khuyên công dân hạn chế đến vùng dịch, trong khi Thái Lan chỉ định hành khách từ CHDC Congo và Uganda nhập cảnh qua Sân bay Suvarnabhumi, yêu cầu người không triệu chứng cách ly 21 ngày và đưa các ca nghi nhiễm vào khu điều trị.

Tại Việt Nam, Bộ Y tế đã chủ động triển khai các hoạt động phòng chống dịch từ sớm, đồng thời khuyến cáo người dân không nên hoang mang. Những người trở về từ vùng dịch cần chủ động tự cách ly và theo dõi sức khỏe trong vòng 21 ngày. Bộ Y tế sẽ tiếp tục phối hợp chặt chẽ với WHO và các tổ chức quốc tế để cập nhật tình hình, đánh giá nguy cơ thường xuyên và triển khai các biện pháp phòng chống dịch phù hợp với diễn biến thực tế.

Nhiều quốc gia và tổ chức quốc tế cũng kích hoạt hệ thống hỗ trợ nhân đạo trước diễn biến dịch bệnh phức tạp. Mỹ và Liên minh châu Âu cũng điều phối các chuyến hàng viện trợ y tế nhằm tăng cường năng lực chống dịch.

Quỹ Nhi đồng Liên Hợp Quốc (UNICEF), WHO và Liên minh châu Âu đã đồng loạt tăng tốc hỗ trợ khẩn cấp các thiết bị vật tư y tế đến CHDC Congo nhằm ngăn dịch bệnh lây lan trên diện rộng. Đại diện UNICEF tại CHDC Congo John Agbor khẳng định tình hình hiện tại được xem như "cuộc đua với thời gian" và những lô hàng cứu trợ mới có ý nghĩa sống còn trong việc bảo vệ lực lượng y tế tuyến đầu cũng như hỗ trợ trẻ em và các gia đình bị ảnh hưởng.

Với vai trò điều phối trung tâm trong nỗ lực ứng phó toàn cầu, WHO nhấn mạnh mức độ lây lan virus sẽ không chỉ dừng lại ở biên giới. Vì vậy, ưu tiên trước mắt là tăng cường giám sát dịch tễ, xét nghiệm nhanh, truy vết tiếp xúc, cách ly điều trị và kiểm soát lây nhiễm trong cộng đồng. Bên cạnh đó, hợp tác quốc tế tăng cường ứng phó cũng được xem là giải pháp cần thiết trước mắt để kiểm soát dịch bệnh ngay lúc này. ■

GÓC BÌNH LUẬN

Một bước ngoặt quan trọng

● LAM SA

Việc Quốc hội Nhật Bản thông qua dự luật sửa đổi luật kiểm soát nhập cư, với hai điểm nhấn là tăng mạnh các loại phí liên quan đến cư trú và triển khai hệ thống sàng lọc trực tuyến trước khi nhập cảnh, được xem là một bước ngoặt quan trọng trong chính sách quản lý người nước ngoài của nước này.

Trong bối cảnh số lượng người nước ngoài sinh sống tại Nhật Bản đã lên tới khoảng 4,13 triệu người vào cuối năm 2025, mức cao nhất từ trước đến nay, Tokyo đang phát đi tín hiệu rõ ràng về việc tăng cường kiểm soát dòng người nhập cảnh và cư trú.

Điểm gây chú ý nhất là việc tăng mạnh các khoản phí liên quan đến cư trú. Theo dự luật, mức phí tối đa đối với đơn xin thường trú có thể tăng từ 10.000 yên lên 300.000 yên. Trong khi đó, các thủ tục thay đổi tư cách lưu trú hoặc gia hạn thời gian cư trú, hiện có mức phí từ 6.000 - 10.000 yên, cũng sẽ được điều chỉnh tăng đáng kể. Chính phủ Nhật Bản cho rằng việc tăng phí nhằm bù đắp chi phí hành chính ngày càng lớn, song trên thực tế đây cũng là một công cụ giúp sàng lọc và điều tiết nhu cầu cư trú dài hạn.

Động thái này phản ánh sự thay đổi trong cách tiếp cận của Tokyo đối với vấn đề nhập cư. Trong nhiều năm qua, Nhật Bản phải đối mặt với tình trạng già hóa dân số nghiêm trọng. Theo số liệu chính thức, người từ 65 tuổi trở lên hiện chiếm gần 30% dân số, trong khi lực lượng lao động liên tục suy giảm. Để duy trì tăng trưởng kinh tế, nước này buộc phải mở rộng tiếp nhận lao động nước ngoài. Tuy nhiên, thay vì lựa chọn mô hình mở cửa quy mô lớn, Nhật Bản vẫn kiên định với chiến lược "mở cửa có kiểm soát", ưu tiên lao động có kỹ năng và tăng cường các biện pháp quản lý.

Bên cạnh việc tăng phí, Nhật Bản sẽ triển khai Hệ thống điện tử ủy quyền du lịch từ năm 2028, áp dụng với công dân 74 quốc gia và vùng lãnh thổ được miễn visa. Du khách sẽ phải khai báo trực tuyến trước chuyến đi các thông tin như danh tính, mục đích chuyến đi và địa điểm lưu trú để cơ quan chức năng tiến hành sàng lọc an ninh.

Sự thay đổi chính sách lần này cho thấy Nhật Bản đang bước vào giai đoạn quản lý nhập cư chặt chẽ hơn. Nước này không đóng cửa với người nước ngoài, nhưng muốn đảm bảo quá trình tiếp nhận sẽ diễn ra có chọn lọc và dễ kiểm soát hơn trong bối cảnh số người nước ngoài đã vượt 4 triệu.

Dự luật vì thế không chỉ là một sửa đổi kỹ thuật về lệ phí hay thủ tục nhập cảnh, mà còn phản ánh sự dịch chuyển chiến lược trong chính sách nhập cư của Nhật Bản, tiếp tục mở cửa, nhưng với những hàng rào quản lý cao hơn và cơ chế sàng lọc chặt chẽ hơn. ■

Văn học mạng Trung Quốc lan tỏa toàn cầu

Văn học trực tuyến Trung Quốc đang nổi lên như một "ngôn ngữ văn hóa xuyên quốc gia", thu hút ngày càng nhiều độc giả và nhà sáng tạo trên thế giới. Nhận định này được các chuyên gia và nhà văn đưa ra tại một sự kiện quảng bá văn học mạng Trung Quốc tổ chức ở Bắc Kinh, với sự tham dự của đại diện từ Thái Lan, Singapore, Pháp cùng nhiều tác giả nổi tiếng.

Số liệu cho thấy doanh thu từ thị trường nước ngoài của văn học trực tuyến Trung Quốc đạt khoảng 5,64 tỉ nhân dân tệ (831,9 triệu USD) năm 2025, tăng 11,2% so với năm trước. Giới chuyên gia nhận định sự kết hợp giữa văn học, phim ảnh và trò chơi đang giúp văn học mạng Trung Quốc trở thành một trụ cột mới của xuất khẩu văn hóa toàn cầu.

P.MINH